

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
MELCHIOR WATHELET IŠVADA,
pateikta 2014 m. gruodžio 4 d.¹

Byla C-536/13

OA „Gazprom“

(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (Lietuva) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Laisvės, teisingumo ir saugumo erdvė — Teismų bendradarbiavimas civilinėse bylose — Reglamentas (EB) Nr. 44/2001 — Valstybėje narėje esančios arbitražo institucijos priimtas „anti-suit injunction“ — Draudimas kreiptis į kitos valstybės narės teismą — Nurodymas atsisakyti tam tikrų teisme pareikšto ieškinio reikalavimų — Šios kitos valstybės narės teismo teisė nepripažinti arbitražo sprendimo — Nepriklausomas teismo sprendimas dėl savo jurisdikcijos byloje, kuri patenka į Reglamento (EB) Nr. 44/2001 taikymo sritį — Sąjungos teisės viršenybės ir Reglamento (EB) Nr. 44/2001 veiksmingumo užtikrinimas“

I – Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl arbitražo ir „anti-suit injunctions“ statuso vertinimo pagal 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001² dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – reglamentas „Briuselis I“), kuris nuo 2015 m. sausio 10 d.³ bus pakeistas 2012 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1215/2012⁴ dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (toliau – naujos redakcijos reglamentas „Briuselis I“).

2. Nors teismo praktika šiais klausimais yra gausi ir plačiai nagrinėta doktrinoje, atsižvelgęs į tam tikras šios bylos faktines ar teises aplinkybes, išskiriančias ją iš kitų, Teisingumo Teismas nusprendė skirti ją nagrinėti didžiajai kolegijai, o tai turėtų leisti jam patikslinti ir paaiškinti Sąjungos teisės ir tarptautinio arbitražo santykį, kuris, kaip yra pažymėjęs generalinis advokatas M. Darmon, yra „fundamentalios svarbos“ „tarptautinei verslininkų bendruomenei“ kaip „dažniausias tarptautinių komercinių ginčų sprendimo būdas“⁵.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 12, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k. 19 sk., 4 t., p. 42.

3 — Išskyrus 75 ir 76 straipsnius, kurie jau taikomi nuo 2014 m. sausio 10 d.

4 — OL L 351, p. 1.

5 — Generalinio advokato M. Darmon išvados byloje *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:58) 3 punktas.

II – Teisinis pagrindas

A – *Sąjungos teisė*

1. Reglamentas „Briuselis I“

3. Reglamento „Briuselis I“ I skyriuje „Taikymo sritis“ esantis 1 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Šis reglamentas taikomas civilinėse ir komercinėse bylose, neatsižvelgiant į teismo pobūdį. Jis ypač netaikomas mokesčių, muitinių arba administracinėms byloms.

2. Šis reglamentas netaikomas:

<...>

d) arbitražui.

<...>“

4. Šio reglamento II skyriuje „Jurisdikcija“ esančio 2 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose.“

5. Pagal reglamento „Briuselis I“ 4 straipsnio 1 dalį:

„Jeigu atsakovo nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne valstybėje narėje, kiekvienos valstybės narės teismų jurisdikciją pagal 22 ir 23 straipsnius nustato tos valstybės narės teisė.“

6. Šio reglamento III skyriuje „Teismo sprendimų pripažinimas ir vykdymas“ esančiame 32 straipsnyje nustatyta:

„Šiame reglamente „teismo sprendimas“ reiškia bet kokią valstybės narės teismo sprendimą, nepaisant to kaip jis yra įvardijamas <...>.“

7. Pagal šio III skyriaus 33 straipsnio 1 dalį:

„Vienoje valstybėje narėje priimtas teismo sprendimas turi būti pripažintas kitoje valstybėje narėje nereikalaujant pradėti kokio nors specialaus proceso.“

8. Pagal to paties skyriaus 34 straipsnį:

„Teismo sprendimas nėra pripažįstamas:

- 1) jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai;

<...>“

2. Naujos redakcijos reglamentas „Briuselis I“

9. Kiek tai susiję su nagrinėjama byla, t. y. arbitražo ir reglamento „Briuselis I“ santykiu, reikia paminėti dvi naujojo reglamento nuostatas: 12 konstatuojamąją dalį ir 73 straipsnį.

10. Pagal 12 konstatuojamąją dalį:

„šis reglamentas neturėtų būti taikomas arbitražui. Jokia šio reglamento nuostata neturėtų būti užkertamas kelias valstybės narės teismui, į kurį buvo kreiptasi pateikiant ieškinį dėl dalyko, dėl kurio šalys sudarė arbitražinį susitarimą, nukreipti šalis į arbitražo procesą arba sustabdyti ar nutraukti bylos nagrinėjimą, arba nagrinėti, ar arbitražinis susitarimas pagal jo nacionalinę teisę yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas.

Valstybės narės teismo priimtam sprendimui dėl to, ar arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, neturėtų būti taikomos šiame reglamente nustatytos taisyklės dėl pripažinimo ir vykdymo, neatsižvelgiant į tai, ar teismas tokį sprendimą priėmė sprendamas pagrindinį ar šalutinį [atskirąjį] klausimą.

Kita vertus, tuo atveju, kai valstybės narės teismas, naudodamasis jurisdikcija pagal šį reglamentą arba pagal nacionalinę teisę, nustatė, kad arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, tai neturėtų kliudyti pripažinti teismo sprendimą dėl bylos esmės ir, atitinkamu atveju, jį vykdyti pagal šį reglamentą. Tai neturėtų daryti poveikio valstybių narių teismų kompetencijai spręsti dėl arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo pagal 1958 m. birželio 10 d. Niujorke priimtą Konvenciją dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo (toliau – 1958 m. Niujorko konvencija), kuriai yra suteikiama pirmenybė prieš šį reglamentą.

Šis reglamentas neturėtų būti taikomas jokiame ieškiniui ar šalutiniam procesui, susijusiam visų pirma su arbitražo teismo formavimu, arbitrų įgaliojimais, arbitražo procedūros eiga ar bet kuriais kitais tokios procedūros aspektais, taip pat jokiame ieškiniui ar teismo sprendimui dėl arbitražo sprendimo panaikinimo, peržiūros, apskundimo, pripažinimo ar vykdymo“.

11. Šio reglamento VII skyriuje „Santykis su kitais dokumentais“ esančio 73 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Šis reglamentas nedaro poveikio 1958 m. Niujorko konvencijos taikymui.“

B – 1958 m. Niujorko konvencija

12. 1958 m. birželio 10 d. Niujorke sudarytos Konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo (toliau – 1958 m. Niujorko konvencija) I straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ši Konvencija taikoma pripažinimui ir vykdymui arbitražų sprendimų, padarytų kitos valstybės teritorijoje, o ne tos valstybės, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti tokius sprendimus [priimtų kitos valstybės nei ta, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus, teritorijoje], dėl ginčų, kurių pusės gali būti ir fiziniai, ir juridiniai asmenys [dėl ginčų tarp fizinių ar juridinių asmenų]. Ji taip pat taikoma ir tiems arbitražų sprendimams, kurie nelaikomi vidaus [nacionaliniais] sprendimais toje valstybėje, kurios [kurioje] prašoma juos pripažinti ir vykdyti.“

13. Šios konvencijos II straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Susitariančiosios valstybės teismas, jeigu į jį patenka ieškinys tokiu klausimu [jeigu į jį kreiptasi su klausimu], dėl kurio šalys sudarė šiame straipsnyje numatomą susitarimą, turi, vienai iš pusių [šalių] prašant, pasiūsti puses [nukreipti šalis] į arbitražą, jeigu nenustato, kad minėtas susitarimas yra negaliojantis, neteko galios arba negali būti įvykdytas.“

14. Pagal šios konvencijos III straipsnį:

„Kiekviena Susitariančioji valstybė pripažįsta arbitražų sprendimus privalomais ir vykdo pagal tos teritorijos, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus [kurioje jais remiamasi], procesines normas tolesniuose straipsniuose išdėstytomis sąlygomis. <...>“

15. Tos pačios konvencijos V straipsnyje įtvirtintos sąlygos, kurioms esant galima atsisakyti pripažinti arbitražo sprendimą:

- „1. Arbitražo sprendimą pripažinti ar vykdyti gali būti atsisakyta kai prašo ta pusė [šalis], prieš kurią jis nukreiptas [juo remiamasi], tik tada, jei ši pusė [šalis] pateikia tos vietos, kur prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentingoms valdžios institucijoms įrodymą, kad:
  - a) II straipsnyje nurodyto susitarimo pusės [šalys] pagal joms taikomą įstatymą buvo kuriuo nors mastu neveiksnios arba šis susitarimas negalioja pagal įstatymą, kuriam pusės tą susitarimą subordinavo [kurį šalys nurodė kaip taikytiną susitarimui], o nesant tokio nurodymo – pagal tos šalies [valstybės], kur buvo padarytas [priimtas] sprendimas, įstatymą, arba
  - b) pusei [šaliai], prieš kurią padarytas sprendimas [kurios atžvilgiu remiamasi sprendimu], nebuvo reikiamai pranešta apie arbitro paskyrimą ar apie arbitražo nagrinėjimą arba dėl kitų priežasčių ši pusė [šalis] negalėjo pateikti savo pasiaiškinimų, arba
  - c) nurodytasis sprendimas buvo padarytas [priimtas] dėl ginčo, kurio nenumato arbitražinis susitarimas arba neapima [kuriam netaikomas] arbitražinio susitarimo ar arbitražinės išlygos sutartyje sąlygos, arba tame sprendime yra nuostatų tokiais klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas ar arbitražinė išlyga sutartyje; tačiau jeigu nuostatai [nuostatos] tais klausimais, kuriuos apima arbitražinis susitarimas ar išlyga, gali būti atskirti [atskirtos] nuo tų, kurių neapima šis susitarimas ar išlyga, tai ta arbitražo sprendimo dalis, kurioje yra nuostatai [nuostatos] arbitražinio susitarimo ar arbitražinės išlygos sutartyje apimamais klausimais, gali būti pripažįstama ir vykdoma, arba
  - d) arbitražo institucijos sudėtis ar arbitražo procesas neatitiko pusių [šalių] susitarimo arba, nesant tokio susitarimo, neatitiko tos šalies [valstybės], kurioje vyko arbitražas, įstatymų, arba
  - e) sprendimas pusėms dar nebuvo galutinis [šalims dar netapo privalomas] arba jo vykdymą panaikino ar sustabdė [arba jį panaikino arba jo galiojimą sustabdė] tos šalies [valstybės], kurioje jis buvo padarytas [priimtas], arba tos šalies [valstybės], kurios įstatymai taikomi, kompetentinga valdžios institucija.
2. Arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei tos šalies [valstybės], kurios [kurioje] prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentinga valdžios institucija pripažįsta, kad:
  - a) ginčo objektas pagal šios šalies [valstybės] įstatymus negali būti arbitražo nagrinėjimo dalykas, arba

b) to sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai.“

16. 1958 m. Niujorko konvenciją Lietuva ratifikavo 1995 m. sausio 17 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu Nr. I-760.

C – Lietuvos teisė

17. Lietuvos civilinio kodekso antrosios knygos X skyriuje „Juridinio asmens veiklos tyrimas“ yra 2.124–2.131 straipsniai.

18. Šio Civilinio kodekso 2.124 straipsnyje „Juridinio asmens veiklos tyrimo turinys“ nustatyta:

„<...> 2.125 straipsnyje išvardyti asmenys turi teisę prašyti teismo paskirti ekspertus, kurie ištirtų, ar juridinis asmuo, juridinio asmens valdymo organai ar jų nariai veikė tinkamai ir, jei nustatoma netinkama veikla, taikyti priemones, nurodytas <...> 2.131 straipsnyje <...>“

19. Pagal šio kodekso 2.125 straipsnio 1 dalies 1 punktą vienas ar keli akcininkai, kurių turimų ar valdomų akcijų nominali vertė yra ne mažesnė kaip 1/10 įstatinio kapitalo, turi teisę kreiptis dėl juridinio asmens veiklos tyrimo.

20. To paties kodekso 2.131 straipsnyje nustatytos priemonės, be kita ko, apima juridinio asmens organų sprendimų panaikinimą, tokio asmens valdymo organų narių įgaliojimų laikiną sustabdymą ar asmens pašalinimą iš valdymo organų narių arba juridinio asmens įpareigojimą atlikti tam tikrus veiksmus ar jų neatlikti.

III – Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

21. AB „Lietuvos dujos“ (toliau – *Lietuvos dujos*) yra pagal Lietuvos teisę įsteigta akcinė bendrovė, kuri užsiima dujų pirkimu iš OAO „Gazprom“ (Rusijos Federacija, toliau – *Gazprom*), jų transportavimu ir skirstymu Lietuvoje, dujotiekio valdymu ir dujų transportavimu į Rusijos Federacijos Kaliningrado regioną. Ji nevykdo dujų žvalgybos ar išgavimo veiklos.

22. Tuo metu, kai susiklostė pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės, Vokietijoje įsteigta bendrovė *E.ON Ruhrgas International GmbH* (38,91 %), Rusijoje įsteigta valstybinė įmonė *Gazprom* (37,1 %) ir Lietuvos Respublika (17,7 %) buvo didžiausi *Lietuvos dujų* akcininkai.

23. *Gazprom* yra vertikaliai integruota įmonė, turinti dominuojančią padėtį dujų rinkoje. Ji įgijo *Lietuvos dujų* akcijų dalį pagal 2004 m. sausio 24 d. akcijų pirkimo-pardavimo sutartį⁶. Šios sutarties 7.4.1 straipsnyje numatyta:

„[*Gazprom*] užtikrina gamtinių dujų tiekimą Lietuvos Respublikos vartotojams 10-ies metų laikotarpiui tokiais kiekiais, kurie tenkina ne mažiau nei 90 procentų visų Lietuvos Respublikos vartotojų poreikių. Gamtinių dujų tiekimas į Lietuvos Respubliką turi būti pagrįstas teisingomis kainomis, atsižvelgiant į susiklosčiusius Lietuvos Respublikos energijos pardavėjų rinkos sąlygas.“

6 — Šio susitarimo kopiją lietuvių kalba galima rasti šiame Lietuvos Respublikos Energetikos ministerijos tinklalapyje: <http://www.enmin.lt/lt/news/gazprom.pdf>

24. Minėtos sutarties 7.4.2.3 straipsnyje numatyta:

„Gamtinių dujų kaina nustatoma pagal formulę, nurodytą Galiojančioje dujų tiekimo sutartyje, sudarytoje tarp [*Gazprom*] ir [*Lietuvos dujos*]. Ši formulė gali keistis priklausomai nuo alternatyvaus kuro kainų dinamikos Lietuvos Respublikoje.“

25. Šiame 7.4.2.3 straipsnyje minimą sutartį toliau vadinsiu „ilgalaikė dujų tiekimo sutartimi“.

26. Ši 1999 m., t. y. prieš *Gazprom* įsigyjant *Lietuvos dujų* akcijų, sudaryta ilgalaikė dujų tiekimo sutartis, apėmė 2000–2015 m. laikotarpį ir buvo kelis kartus keičiama *Gazprom* ir *Lietuvos dujų* derybų būdu.

27. 2004 m. kovo 24 d. *Gazprom*, *E.ON Ruhrgas International GmbH* ir Valstybės turto fondas, kurio teises vėliau perėmė Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, veikiantis Lietuvos Respublikos vardu, sudarė „akcininkų sutartį“.

28. Šios sutarties 6.1(1.9) straipsnyje nurodyta, kad akcininkai: „<...> turi siekti užtikrinti: <...> (i) ilgalaikio dujų tranzito į Rusijos Federacijos Kaliningrado sritį <...> (iii) ilgalaikio dujų tiekimo [*Lietuvos dujoms*] užtikrinimas, [*Lietuvos dujoms*] ir [akcininkams] abipusiai priimtinais ir naudingomis sąlygomis sutartinių įsipareigojimų tarp [*Lietuvos dujų*] ir [*Gazprom*] pagrindu“.

29. Akcininkų sutarčiai taikoma Lietuvos teisė. Šios sutarties 7.14 straipsnyje įtvirtintas arbitražinis susitarimas, kuris suformuluotas taip: „[b]et kokie su šia Sutartimi ar su jos pažeidimu, galiojimu, įsigaliojimu ar nutraukimu susiję ginčai, nesutarimai ar prieštaravimai galutinai sprendžiami arbitraže pagal Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo instituto taisykles. Arbitražo vieta yra Stokholmas, Švedija, arbitrų skaičius – trys (visus skiria Arbitražo institutas), arbitražo kalba – anglų kalba“⁷.

30. 2011 m. vasario 8 d. Energetikos ministerija laišku kreipėsi į *Lietuvos dujų* generalinį direktorių V. Valentukevičių ir į du šios bendrovės valdybos narius V. Golubev ir K. Seleznev, į šį bendrovės organą abu paskirtus *Gazprom*, ir jame sukritikavo jų veiksmus keičiant ilgalaikėje dujų tiekimo sutartyje numatytą dujų kainos nustatymo formulę ne *Lietuvos dujų* naudai.

31. 2011 m. kovo 25 d. Energetikos ministerija kreipėsi į Vilniaus apygardos teismą su ieškiniu prieš *Lietuvos dujas*, V. Valentukevičių, V. Golubev ir K. Seleznev, ir paprašė pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą (pagal Lietuvos civilinio kodekso 2.124 ir paskesnius straipsnius).

32. Šiame ieškinyje Energetikos ministerija nurodė, kad ilgalaikės dujų tiekimo sutarties pakeitimais buvo pažeisti Lietuvos Respublikos, kaip *Lietuvos dujų* akcininkės, interesai ir nepagrįstai suteikta pirmenybė *Gazprom* interesams, nes *Lietuvos dujoms* nustatyta kaina už iš *Gazprom* perkamas dujas buvo neteisinga. Kartu su kitais reikalavimais Energetikos ministerija paprašė Lietuvos teismo pašalinti V. Valentukevičių, V. Golubev ir K. Seleznev iš bendrovės valdybos ir įpareigoti *Lietuvos dujas* pradėti su *Gazprom* derybas dėl teisingos ir sąžiningos dujų įsigijimo kainos nustatymo.

33. Manydamas, kad toks ieškinys pažeidžia akcininkų sutarties 7.14 straipsnyje įtvirtintą arbitražinį susitarimą, 2011 m. rugpjūčio 29 d. *Gazprom* kreipėsi į Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo institutą su prieš Energetikos ministeriją nukreiptu arbitravimo prašymu ir paprašė nurodyti šiai ministerijai atsisakyti Lietuvos teismams pateikto ieškinio. Registruodamas šį arbitravimo prašymą Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo institutas jam priskyrė bylos Nr. V (125/2011).

⁷ — „Any claim, dispute or contravention in connection with this Agreement, or its breach, validity, effect or termination, shall be finally settled by arbitration in accordance with the Rules of the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce. The place of arbitration shall be Stockholm, Sweden, the number of arbitrators shall be three (all to be appointed by the Arbitration Institute) and the language of arbitration shall be English“.

34. 2011 m. gruodžio 9 d. Energetikos ministerija patikslino savo ieškinį. Patikslintame ieškinyje ji, be kita ko, atsisakė reikalavimo pašalinti V. Valentukevičių, V. Golubev ir K. Seleznev iš valdybos, tačiau paliko reikalavimą įpareigoti *Lietuvos dujas* pradėti derybas su *Gazprom* dėl teisingos ir sąžiningos dujų įsigijimo kainos nustatymo.

35. *Gazprom* ir Lietuvos Respublikos ginčas išsiplėtė 2012 m. kovo mėn. *Gazprom* inicijavus kitą tarptautinį arbitražą Nuolatiniam arbitražo teisme Hagoje. Šią arbitražo procedūrą *Gazprom* inicijavo ginčydamas Lietuvos vyriausybės sprendimą, priimtą vadovaujantis 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/73/EB⁸ dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios Direktyvą 2003/55/EB, 9 straipsniu, atskirti dujų perdavimo veiklą, kurią vykdo *Lietuvos dujos*, nuo dujų gavybos ir teikimo veiklos, o tai reiškė, kad *Gazprom* nebegali būti *Lietuvos dujų* akcininkė.

36. Šiame antrajame tarptautiniame arbitraže *Gazprom* tvirtina, kad perkeldama ir įgyvendindama šią direktyvą Lietuva pažeidė įsipareigojimus pagal 1999 m. birželio 29 d. Rusijos Federacijos vyriausybės ir Lietuvos Respublikos vyriausybės sutartį dėl investicijų skatinimo ir abipusės apsaugos⁹.

37. 2012 m. liepos 31 d. Arbitražo institutas, sušauktas bylai V (125/2011) nagrinėti, paskelbė sprendimą („final award“, toliau – „arbitražo sprendimas“), juo patenkino dalį *Gazprom* prašymo¹⁰. Arbitražo instituto nuomone, procedūra, Energetikos ministerijos inicijuota Vilniaus apygardos teisme, iš dalies pažeidė akcininkų sutartyje įtvirtintą arbitražinį susitarimą. Taigi, jis įpareigojo Energetikos ministeriją atsisakyti tam tikrų reikalavimų, pateiktų Vilniaus apygardos teismui (be kita ko, reikalavimo įpareigoti *Lietuvos dujas* pradėti derybas su *Gazprom* dėl teisingos ir sąžiningos dujų įsigijimo kainos nustatymo), ir performuluoti vieną iš jų taip, kad atitiktų Energetikos ministerijos priimtą įsipareigojimą ginčus dėl akcininkų sutarties spręsti arbitraže.

38. 2012 m. rugsėjo 3 d. Vilniaus apygardos teismas patenkino Energetikos ministerijos ieškinį ir nusprendė paskirti ekspertus, kad šie atliktų *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą. Jis taip pat konstatavo, kad pagal Lietuvos teisę turi jurisdikciją nagrinėti šį ginčą ir šis negali būti nagrinėjamas arbitraže.

39. *Lietuvos dujos*, taip pat V. Valentukevičius, V. Golubev ir K. Seleznev apskundė šį sprendimą apeliacine tvarka Lietuvos apeliaciniam teismui. *Gazprom* kreipėsi į tą patį teismą su prašymu pagal 1958 m. Niujorko konvenciją pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą.

40. Tvirtindama, kad ilgalaikės dujų tiekimo sutarties pakeitimai, padaryti laikotarpiu nuo 2004 m. iki 2012 m., pažeidė 2004 m. sausio 24 d. akcijų pirkimo-pardavimo sutartį, 2012 m. spalio mėn. Lietuvos Respublika inicijavo prieš *Gazprom* nukreiptą arbitražo procedūrą Stokholmo prekybos rūmų Arbitražo institute ir paprašė priteisti 1,9 mlrd. JAV dolerių (USD) nuostolių atlyginimą¹¹.

41. 2012 m. gruodžio 17 d. nutartimi Lietuvos apeliacinis teismas, vadovaudamasis 1958 m. Niujorko konvencijos Vc straipsnio 2 dalies a ir b punktais, nusprendė netenkinti *Gazprom* prašymo.

8 — OL L 211, p. 94.

9 — Žr. A. Barker straipsnį spaudoje, pavadintą „*Gazprom v Lithuania: cast list out*“, paskelbtą 2012 m. liepos 31 d. *Global Arbitration Review* interneto puslapyje: <http://globalarbitrationreview.com/news/article/30730/gazprom-v-lithuania-cast-list-out/>, ir skelbimą „OAO Gazprom c. La République de Lituanie“, paskelbtą nuolatinės arbitražo institucijos „Cour permanente d'arbitrage“ interneto puslapyje: http://www.pca-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1471

10 — 2012 m. liepos 31 d. galutinį sprendimą byloje V (125/2011) galima rasti *Global Arbitration Review* interneto puslapyje http://www.globalarbitrationreview.com/cdn/files/gar/articles/Gazprom_v_Lithuania_Final_Award.pdf

11 — Žr. spaudoje skelbtą K. Karadelis straipsnį „Lithuania gas price arbitration takes off“, paskelbtą 2012 m. spalio 5 d. *Global Arbitration Review* interneto puslapyje: (<http://globalarbitrationreview.com/news/article/30876/lithuania-gas-price-arbitration-takes-off/>).

42. Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad Arbitražo institutas neturėjo teisės imtis spresti klausimo, kuris jau buvo iškeltas ir nagrinėjamas Vilniaus apygardos teisme, 2012 m. rugsėjo 3 d. nutartyje nurodžiusiame, kad Civilinio kodekso 2.134 straipsnyje minimi ginčai nearbitruotini. Taigi, vadovaudamasis 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies a punktu Lietuvos apeliacinis teismas galėjo atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą.

43. Lietuvos apeliacinis teismas taip pat nusprendė, kad Lietuvos valstybės galimybę kreiptis į Lietuvos teismą apribojantis ir Lietuvos teismų kompetenciją spresti dėl savo jurisdikcijos paneigiantis arbitražo sprendimas nesuderinamas su Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu teismų nepriklausomumo principu. Todėl Lietuvos apeliacinis teismas padarė išvadą, kad arbitražo sprendimas pažeidė Lietuvos viešąją tvarką ir, šikart vadovaudamasis 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktu, atsisakė jį pripažinti ir leisti vykdyti.

44. 2013 m. vasario 21 d. nutartimi Lietuvos apeliacinis teismas atmetė *Lietuvos dujų* bei V. Valentukevičiaus, V. Golubev ir K. Seleznev apeliacinį skundą, pateiktą dėl Vilniaus apygardos teismo sprendimo pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą.

45. Šio dvi Lietuvos apeliacinio teismo nutartys kasacine tvarka apskųstos teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikėjui, kuris 2013 m. lapkričio 21 d. nutartimi nusprendė sustabdyti dėl Lietuvos apeliacinio teismo sprendimo pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą pateikto skundo nagrinėjimą, kol išnagrinės skundą dėl arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti.

46. Pastaruoju skundu *Gazprom* paprašė panaikinti 2012 m. gruodžio 17 d. Lietuvos apeliacinio teismo nutartį ir priimti naują nutartį, patenkinant jo prašymą pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą. Energetikos ministerija paprašė atmesti šį skundą remiantis 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktu, nes arbitražo sprendimas yra „anti-suit injunction“, o jo pripažinimas ir leidimas vykdyti prieštarautų reglamentui „Briuselis I“, kaip jis Teisingumo Teismo išaiškintas Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (C-185/07, EU:C:2009:69).

47. Šiomis aplinkybėmis *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar tokiu atveju, kai „anti-suit injunction“ priima arbitražo teismas ir ja uždraudžia šaliai kreiptis su tam tikrais reikalavimais į valstybės narės teismą, kuris pagal [reglamento „Briuselis I“] jurisdikcijos taisykles yra kompetentingas nagrinėti civilinę bylą iš esmės, valstybės narės teismas turi teisę atsisakyti pripažinti tokį arbitražo teismo sprendimą, nes juo apribojama teismo teisė pačiam nustatyti, ar jis kompetentingas nagrinėti bylą pagal [reglamento „Briuselis I“] jurisdikcijos taisykles?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar tas pats galioja ir tuo atveju, kai arbitražo teismo priimta[s] „anti-suit injunction“ nurodo proceso šaliai apriboti savo reikalavimus tokioje byloje, kuri nagrinėjama kitoje valstybėje narėje, ir tos valstybės narės teismas pagal [reglamento „Briuselis I“] jurisdikcijos taisykles turi jurisdikciją nagrinėti tą bylą?
3. Ar nacionalinis teismas, siekdamas užtikrinti [Sąjungos] teisės viršenybę ir visišką [reglamento „Briuselis I“] veiksmingumą, gali atsisakyti pripažinti arbitražo teismo sprendimą, jei toks arbitražo teismo sprendimas apriboja nacionalinio teismo teisę spresti dėl savo jurisdikcijos ir įgaliojimų tokioje byloje, kuri patenka į [reglamento „Briuselis I“] jurisdikciją?“

48. 2014 m. birželio 10 d. Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba paskelbė paskyrusi *Gazprom* 123 096 700 Lietuvos litų (LTL) (apie 35,6 mln. EUR) baudą už sąlygų, jai nustatytų įgyjant *Lietuvos dujų* akcijas ir kontrolę, pažeidimą¹².

49. 2014 m. birželio 12 d. *Gazprom* paskelbė sprendimą parduoti šias akcijas ir kontrolę¹³.

IV – Procesas Teisingumo Teisme

50. 2013 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo kanceliarija gavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą. Pastabas raštu pateikė *Gazprom*, Lietuvos, Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos, Austrijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, Šveicarijos Konfederacija ir Europos Komisija (toliau – Komisija).

51. 2014 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismas, vadovaudamasis Procedūros reglamento 61 straipsnio 1 dalimi, pateikė bylos šalims du klausimus ir į juos paprašė atsakyti raštu prieš teismo posėdį, bet ne vėliau nei iki 2014 m. liepos 31 d. Per nustatytą terminą savo atsakymus pateikė *Gazprom*, Lietuvos, Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, Šveicarijos Konfederacija ir Komisija.

52. 2014 m. rugsėjo 30 d. įvyko teismo posėdis, kuriame *Gazprom*, Lietuvos, Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, Šveicarijos Konfederacija ir Komisija pateikė pastabas žodžiu.

V – Analizė

A – Pirminės pastabos

1. Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

53. Prašymo priimti prejudicinį sprendimą 10 puslapyje ši prašymą pateikęs teismas nurodo manantis, kad Energetikos ministerija į Vilniaus apygardos teismą su ieškiniu prieš *Lietuvos dujas* ir V. Valentukevičių, V. Golubev ir K. Seleznev¹⁴ kreipėsi pagal analogiją (*mutatis mutandis*) remdamasi reglamento „Briuselis I“ 6 straipsnio 2 dalimi.

54. Pagal šią nuostatą valstybėje narėje nuolat gyvenančiam asmeniui „byla taip pat gali būti iškelta <...> kaip trečiajam asmeniui byloje dėl laidavimo arba garantijos ar bet kurioje kitoje byloje kaip trečiajam asmeniui, teisme, kuriame buvo iškelta pagrindinė byla, išskyrus, jeigu tokia byla buvo iškelta vien tik siekiant pašalinti minėtą asmenį iš ją nagrinėti kompetentingo teismo jurisdikcijos“.

55. Manau, kad nagrinėjamu atveju ši nuostata akivaizdžiai netaikytina, nes atitinkamas ieškinys nesusijęs su laidavimu ar garantija arba įstojimu į bylą kaip trečiajam asmeniui.

12 — Žr. 2014 m. birželio 10 d. sprendimą Nr. 2S-3/2014 (galima rasti Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos interneto puslapyje šiuo adresu: http://kt.gov.lt/index.php?show=nut_view&nut_id=1541

13 — Žr. A. Sytas „Gazprom sells Lithuania assets after antitrust fine“, paskelbta 2014 m. birželio 12 d. *Reuters* agentūros interneto puslapyje šiuo adresu: <http://uk.reuters.com/article/2014/06/12/uk-lithuania-gazprom-idUKKBN0EN11F20140612>

14 — Žr. šios išvados 31 ir 32 punktus.

56. Per teismo posėdį Lietuvos vyriausybė pareiškė, kad tai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo rašybos klaida, nes jo ketinimas buvo nurodyti šio reglamento 6 straipsnio 1 dalį¹⁵, kuri taip pat neatrodo taikytina, nes leidžia valstybės narės teritorijoje nuolatinę gyvenamąją vietą turinčiam asmeniui kelti bylą *kitos valstybės narės*, kur nuolatinę gyvenamąją vietą turi vienas iš bendraatsakovių, teismuose. Nagrinėjamu atveju atsakovų, išskyrus V. Golubev ir K. Seleznev, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra trečiojoje valstybėje, nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvoje.

57. Akivaizdu, kad, nesant reglamentu „Briuselis I“ tinkamai pagrįstos Lietuvos teismų jurisdikcijos, Teisingumo Teismas galėtų atsisakyti atsakyti į pateiktus prejudicinius klausimus. Tačiau jis galėtų nurodyti, kad Vilniaus apygardos teismas savo jurisdikciją *Lietuvos dujų* ir jos generalinio direktoriaus V. Valentukevičiaus atžvilgiu galėjo pagrįsti minėto reglamento 2 straipsnio 1 dalimi¹⁶, o užsienio elementas, būtinas norint taikyti šį straipsnį (ir reglamentą), yra dviejų bendraatsakovių (V. Golubev ir K. Seleznev)¹⁷ nuolatinė gyvenamoji vieta Rusijos Federacijoje, ir tokiu atveju Teisingumo Teismas turėtų jurisdikciją atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimus.

2. Dėl klausimų priimtinumų

58. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką „nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus“¹⁸.

59. Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašymo 9 puslapyje patikslina, kad „klausimas dėl juridinio asmens tyrimo pradėjimo nearbitruotinas“.

60. Taigi, kaip nurodo Prancūzijos vyriausybė ir Komisija, yra teisinis pagrindas, šiuo atveju 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies a punktas¹⁹, kuriuo remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą, o taip, beje, ir padarė Lietuvos apeliacinis teismas²⁰.

61. Todėl suprasčiau, jei Teisingumo Teismui užduoti klausimai būtų pripažinti nesvarbiais ginčui pagrindinėje byloje išspręsti, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas jam pateiktą spęsti ginčą gali išnagrinėti ir be atsakymų į šiuos klausimus. Akivaizdu, kad teikiama išvada grindžiama prielaida, jog užduotus klausimus Teisingumo Teismas pripažins priimtinais.

15 —

„Valstybėje narėje gyvenančiam asmeniui byla taip pat gali būti iškelta: 1) kai minėtas asmuo yra vienas iš atsakovų, teismuose pagal bet kurio iš jų nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu reikalavimai yra taip glaudžiai susiję, kad yra tikslinga juos nagrinėti ir spręsti visus iš karto, siekiant išvengti atskirų teismo procesų metu priimtų sprendimų nesuderinamumo; <...>“

16 —

„Pagal šį reglamentą valstybėje narėje nuolat gyvenantiems asmenims, neatsižvelgiant į jų pilietybę, bylos turi būti keliamos tos valstybės narės teismuose“.

17 —

Žr. Sprendimo *Owusu*, C-281/02, EU:C:2005:120, 24–26 ir 35 punktus.

18 —

Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 27 punktas. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 46 punktą; Sprendimo *Budějovický Budvar*, C-478/07, EU:C:2009:521, 63 punktą ir Sprendimo *Zanotti*, C-56/09, EU:C:2010:288, 15 punktą; taip pat – Sprendimo *Radu*, C-396/11, EU:C:2013:39, 22 punktą.

19 —

„Arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei tos šalies, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentinga valdžios institucija pripažįsta, kad: a) ginčo objektas pagal šios šalies įstatymus negali būti arbitražo nagrinėjimo dalykas <...>“

20 —

Žr. šios išvados 41 ir 42 punktus.

3. Ar tai iš tiesų „anti-suit injunction“?

62. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašyme arbitražo sprendimo dalį, kuria Energetikos ministerija įpareigojama atsisakyti kai kurių Lietuvos teismams pateiktų reikalavimų, vertina kaip „anti-suit injunction“.

63. Tuo aspektu arbitražo sprendimas panašus į sprendimuose *Turner* (C-159/02, EU:C:2004:228) ir *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėtus Anglijos teisėje egzistuojančius „anti-suit injunctions“. Pagal Anglijos teisę „anti-suit injunction“ yra Anglijos teismo nutartimi nustatytas įpareigojimas šaliai, kuriai Anglijos teismų jurisdikcija taikoma *in personam*²¹, neteikti ir nebepalaikyti tam tikrų reikalavimų, jų atsisakyti arba imtis veiksmų, būtinų užbaigti arba sustabdyti užsienio valstybės teisme arba užsienio valstybės arbitraže vykstančią procedūrą²².

64. „Anti-suit injunction“ nenukreiptas prieš užsienio teismą ir skirtas tik šaliai, prieš kurią pradėtas procesas Anglijos teisme²³.

65. Šaliai, kuriai skirtas „anti-suit injunction“ ir kuri jo nepaiso, gali būti pritaikyta atsakomybė už teismo negerbimą („contempt of court“), atitinkamai skirtos baudžiamosios sankcijos ir Jungtinėje Karalystėje esančio turto areštas²⁴. Be abejo, yra galimybė, kad „anti-suit injunction“ neturės jokio poveikio, jei šalis, kuriai ji skiriama, nebus Jungtinėje Karalystėje arba neturės joje turto, tačiau bet koks sprendimas, priimtas pažeidus „anti-suit injunction“, nebus nei pripažįstamas, nei leidžiamas vykdyti Jungtinėje Karalystėje²⁵.

66. Kaip savo atsakyme raštu į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus nurodė Prancūzijos vyriausybė, pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju tokio pobūdžio įpareigojimas nebuvo nustatytas. Kitaip nei sprendimuose *Turner* (EU:C:2004:228) ir *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėti „anti-suit injunctions“, arbitražo sprendimo nepaisymas Energetikos ministerijai neužtraukia jokių sankcijų²⁶.

67. Tačiau arbitražo sprendimu ir jame nustatytu įpareigojimu asmuo, kuriam jis skirtas, įpareigojamas atsisakyti Lietuvos teismui pateikto ieškinio dalies, kuri, kaip teigia Arbitražo teismas, patenka į arbitražinės išlygos taikymo sritį. Šiuo požiūriu arbitražo sprendimas, kaip ir sprendimuose *Turner* (EU:C:2004:228) ir *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėti „anti-suit injunctions“, gali kelti pavojų reglamento „Briuselis I“ veiksmingumui, kaip tai nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Savo motyvus teiksiu remdamasis būtent šia prielaida.

B – Dėl pirmojo klausimo

68. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismo teiraujasi, ar gali atsisakyti pripažinti arbitražo priimtą „anti-suit injunction“, nes juo „apribojama teismo teisė pačiam nustatyti, ar jis kompetentingas nagrinėti bylą pagal [reglamento „Briuselis I“] jurisdikcijos taisykles“.

21 — Anglijos teismų jurisdikcija *in personam* asmeniui gali būti taikoma dėl to, kad jis yra Anglijos ir Velso teritorijoje, arba dėl to, kad jis pasirašė Anglijos teismų jurisdikciją pripažįstančią sąlygą.

22 — Žr. T. Raphael *The Anti-Suit Injunction*, Oksfordas, Oxford University Press, 2008, 1.05 dalį.

23 — Žr. Sprendimo *Turner v Grovit and others* (2001) UKHL 65, 23 punktą; Sprendimo *Société Nationale Industrielle Aerospatiale v Lee Kui Jak & another* (1987) 1 AC 871 (PC) 892 punktą.

24 — Žr. A. Briggs ir P. Rees *Civil Jurisdiction and Judgments*, 5-asis leidimas, Londonas, Informa, 2009, 5.55 dalį.

25 — Ten pat.

26 — Arbitražo institucija gali nubausti šalį, kuri nepaisė „anti-suit injunction“, atsižvelgdama į šį elgesį skaičiuojant arbitražo išlaidas, tačiau ne tokiu atveju, kaip pagrindinėje byloje, nes „anti-suit injunction“ buvo ne vienintelis arbitražo objektas. Arbitražo institucijai pavesta misija baigėsi arbitražo sprendimo paskelbimu (*functus officio*), todėl šalis nebegali būti nubausta už jo „anti-suit injunction“ pažeidimą.

69. Taigi, reikia patikrinti, ar reglamentas „Briuselis I“ iš tikrųjų taikytinas nagrinėjamam atvejui, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui taikoma tik 1958 m. Niujorko konvencija.

1. Ar reglamentas „Briuselis I“ taikytinas pagal jo 71 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą?

70. Ginčą prie reglamento „Briuselis I“ taikymo srities prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priskiria remdamasis jo 71 straipsnio 2 dalies antra pastraipa, kurioje nurodyta: „[t]uri būti taikomos konvencijoje dėl konkrečios bylos [bylų srities], kurioje dalyvauja kilmės valstybė narė ir valstybė narė, į kurią kreipiamasi, nustatytos teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo sąlygos. Bet kuriuo atveju gali būti taikomos šio reglamento nuostatos, kurios yra susijusios su teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo tvarka“²⁷.

71. Manau, kad nagrinėjamu atveju, kaip teigia Vokietijos vyriausybė ir Šveicarijos Konfederacija, ši nuostata netaikytina, nes jos taikymo sritis ribojama tarp valstybių narių sudarytomis konvencijomis, nustatančiomis „teismo sprendimų pripažinimo arba vykdymo sąlygas“. „Teismo sprendimas“ šio reglamento 32 straipsnyje apibrėžtas kaip „bet kok[s] valstybės narės teismo sprendim[as], nepaisant to[,] kaip jis yra įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar teismo įsakymą, o taip pat ir teismo pareigūno nurodymą dėl sumokėtino žyminio mokesčio bei išlaidų, susijusių su bylos nagrinėjimu“²⁸. Akivaizdu, kad arbitražo institucija, sudaryta remiantis dviejų šalių laisva valia sudarytu arbitražiniu susitarimu (kaip antai institucija, priėmusi pagrindinėje byloje nagrinėjamą arbitražo sprendimą), nėra valstybės narės teismas²⁹.

72. Be to, reglamento „Briuselis I“ 1 straipsnio 2 dalies d punktu arbitražas pašalintas iš šio reglamento taikymo srities. Tai reiškia, kad, kaip, beje, teigia *Gazprom*, Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, taip pat Komisija ir Šveicarijos Konfederacija, arbitražo sprendimui, kaip antai nagrinėjamam pagrindinėje byloje, pripažinti ir vykdyti turėtų būti taikoma tik 1958 m. Niujorko konvencija.

73. Nagrinėjamu atveju šios įstojusios į bylą šalys teigia: kadangi į teismą prašymo priimti prejudicinį sprendimą teikėją kreiptasi pagal šioje konvencijoje numatytą pripažinimo ir vykdymo procedūrą, nagrinėjamo arbitražo sprendimui pripažinti ir vykdyti taikytina tik ši konvencija³⁰. Taigi, nagrinėjamu atveju neturėtų kilti Sąjungos teisės klausimo, į kurį Teisingumo Teismas turėtų jurisdikciją atsakyti pagal SESV 267 straipsnį.

2. Ar reglamentas „Briuselis I“ taikytinas vadovaujantis Sprendimu *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69)?

74. Kaip raštu atsakydama į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus nurodė Prancūzijos vyriausybė, „Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* [(EU:C:2009:69)] kilo abejonų dėl reglamento „Briuselis I“ netaikymo arbitražui apimties“.

75. 2000 m. rugpjūčio mėn. *West Tankers Inc.* (toliau – *West Tankers*) priklausantis laivas *Front Comor*, pagal frachtavimo sutartį perduotas *Erg Petroli, SpA* (toliau – *Erg Petroli*), padarė žalos Sirakūzuose esančiai ir *Erg Petroli* priklausančiai prieplaukai. Laivo frachtavimo sutartyje, kaip taikytina, buvo numatyta Anglijos teisė ir įtraukta arbitražą Londone numatanti sąlyga.

27 — Žr. prašymo priimti prejudicinį sprendimą 6 puslapį.

28 — Išskirta mano.

29 — Šiuo klausimu žr. Sprendimo *Ascendi*, C-377/13, EU:C:2014:1754, 29 punktą.

30 — Šiuo klausimu žr. naujos redakcijos Reglamento „Briuselis I“ 12 konstatuojamosios dalies paskutinę pastraipą, pagal kurią: „[š]is reglamentas neturėtų būti taikomas jokiame ieškiniui <...> dėl arbitražo sprendimo <...> pripažinimo ar vykdymo“. Beje, būtent tokios pozicijos laikytasi P. Jenard ataskaitoje dėl 1968 m. rugsėjo 27 d. Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL C 59, 1979, p. 1, 13).

76. *Erg Petroli* kreipėsi į savo draudikus *Allianz SpA* (toliau – *Allianz*) ir *Generali Assicurazioni Generali SpA* (toliau – *Generali*) prašydama draudimo limitu dydžio neviršijančios išmokos ir Londone pradėjo arbitražo procesą prieš *West Tankers* dėl likusios žalos dalies atlyginimo. Pagal draudimo polisus išmokėję *Erg Petroli* patirtos žalos kompensaciją draudikai regreso tvarka kreipėsi į *Tribunale di Siracusa* (Italija) su ieškiniu prieš *West Tankers* dėl *Erg Petroli* išmokėtų sumų išieškojimo. *West Tankers* pareiškė arbitražiniu susitarimu grindžiamą prieštaravimą dėl šio teismo jurisdikcijos.

77. Kadangi arbitražo vieta buvo Londone, *West Tankers* kreipėsi į Anglijos teismus su prašymu priimti „anti-suit injunction“, kuriuo *Allianz* ir *Generali* būtų uždrausta inicijuoti kitokią nei arbitražas procedūrą ir tęsti procesą, pradėtą *Tribunale di Siracusa*.

78. Anglijos teismai patenkino šį prašymą, tačiau kadangi susidariusios aplinkybės skyrėsi nuo aplinkybių, nagrinėtų byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Turner* (EU:C:2004:228)³¹, *House of Lords* kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar jis turi teisę priimti „anti-suit injunction“, kuri būtų suderinama su reglamentu „Briuselis I“, atsižvelgiant į tai, kad jo 1 straipsnio 2 dalies d punkte arbitražas pašalintas iš šio reglamento taikymo srities.

79. Savo analizę Teisingumo Teismas pradėjo pripažindamas, kad, nors vykdomas valstybės, arbitražui padėti skirtas „[t]oks procesas, kaip antai pagrindinėje byloje, kuris užbaigiamas priimant „anti-suit injunction“, negali patekti į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį“³².

80. Toliau Teisingumo Teismas nusprendė, kad „nors procesas nepatenka į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį, jis vis dėlto gali neigiamai paveikti šio reglamento veiksmingumą, t. y. trukdyti įgyvendinti kolizinių normų dėl jurisdikcijos civilinių ir komercinių bylų srityje suvienodinimo bei laisvo sprendimų judėjimo šioje srityje tikslus. *Taip visų pirma yra tuo atveju, kai toks procesas trukdo kitos valstybės narės teismui įgyvendinti savo jurisdikciją pagal [reglamentą „Briuselis I“]*“³³.

81. Todėl Teisingumo Teismas nurodė, kad „preliminarus klausimas dėl arbitražinio susitarimo taikymo, įskaitant ir jo galiojimą, taip pat patenka į šio reglamento taikymo sritį“³⁴.

82. Tuo remdamasis Teisingumo Teismas į *House of Lords* klausimą atsakė neigiamai ir nusprendė, kad pati procedūra, *Allianz* ir *Generali* pradėta *Tribunale di Siracusa* prieš *West Tankers*, patenka į Reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį³⁵, nepaisant šalis siejančio arbitražinio susitarimo. Jis pridūrė, kad nagrinėtu „anti-suit injunction“ nepaisyta Italijos teismo teisės pačiam nustatyti, ar turi jurisdikciją nagrinėti jam pateiktą ginčą³⁶, kad dėl to jis prieštarauja valstybių narių pasitikėjimo viena kitos teismais principui ir panaikintų galimybę pareiškėjui, kuris laiko arbitražinį susitarimą negaliojančiu, netekusiu galios arba negaliniu būti įvykdytam, ginti savo teises valstybės teisme³⁷.

83. Atitinkamai Teisingumo Teismas nusprendė, kad toje byloje nagrinėtas „anti-suit injunction“ nesuderinamas su Reglamentu „Briuselis I“.

84. Tuo remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad arbitražo teismo priimtas „anti-suit injunction“, kaip ir valstybės teismo priimtas „anti-suit injunction“, kelia pavojų Reglamento „Briuselis I“ veiksmingumui.

31 — Ši su arbitražu visiškai nesusijusi byla kilo dėl „anti-suit injunction“, kurią Anglijos teismai priėmė dėl Ispanijoje pradėtos procedūros. Teisingumo teismas nusprendė, kad tokie „anti-suit injunctions“ nesuderinami su reglamentu „Briuselis I“.

32 — Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, EU:C:2009:69, 23 punktas.

33 — Ten pat, 24 punktas. Išskirta mano.

34 — Ten pat, 26 punktas.

35 — Ten pat, 26 ir 27 punktai.

36 — Ten pat, 30 punktas.

37 — Ten pat, 31 punktas.

85. Toks teiginys atrodo galimas, nes byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69), į *House of Lords*, teismą prašymo priimti prejudicinį sprendimą teikėją, buvo kreiptasi pagal procedūrą, kuri, kaip nusprendė Teisingumo Teismas, nepateko į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį³⁸, t. y. į jį kreiptasi su prašymu priimti „anti-suit injunction“ dėl šalies, kuri į teismą Italijoje kreipėsi pažeisdama arbitražinį susitarimą, įpareigojantį visus ginčus spręsti arbitraže Londone³⁹. Tačiau pagrindinėje byloje nagrinėjamas prašymas pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą taip pat nepatenka į šio reglamento taikymo sritį.

86. Reglamentas „Briuselis I“ toje byloje buvo pripažintas taikytinas kitai procedūrai, t. y. vykstančiai Italijos teisme, kurios objektas, kaip ir ieškinio dėl *Lietuvos dujų* veiklos tyrimo⁴⁰, patenka į šio reglamento, visų pirma į jo 5 straipsnio 3 dalies, taikymo sritį. Nagrinėjamu atveju Energetikos ministerijos ieškinio dėl *Lietuvos dujos* veiklos tyrimo objektas taip pat patenka į reglamento „Briuselis I“, tiksliau tariant, į jo 2 straipsnio taikymo sritį⁴¹.

87. Šiuo atžvilgiu Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, taip pat Šveicarijos Konfederacija ir Komisija mano, kad Reglamentas „Briuselis I“ netaikytinas pagrindinėje byloje, nes arbitražas pašalintas iš jo taikymo srities. Tačiau jei tai būtų taip paprasta, Teisingumo Teismas nebūtų pripažinęs Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėto „anti-suit injunction“ nesuderinamo su reglamentu „Briuselis I“⁴².

88. Šiuo atžvilgiu *House of Lords*, į kurį kreiptasi dėl bylų srities, nepatenkančios į Reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį, situacija yra analogiška prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, į kurį kreiptasi su prašymu pripažinti ir leisti vykdyti iš šio reglamento taikymo srities taip pat pašalintą arbitražo sprendimą, situacijai. Be to, kadangi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą tuo pat metu kreiptasi su į šio reglamento taikymo sritį patenkančiu ieškiniu, t. y. prašymu pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą, jo situacija yra tapati Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėtai *Tribunale di Siracusa* situacijai. Tame sprendime Teisingumo Teismas pripažino „anti-suit injunction“ nesuderinamu su reglamentu „Briuselis I“, o prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tokia išvada darytina ir pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju. Šiam teiginiui nepritariu dėl toliau nurodytų priežasčių.

3. Atsakymas į prejudicinį klausimą

89. Siūlyti Teisingumo Teismui atsakyti į šį klausimą neigiamai mane skatina dvi aplinkybės.

38 — Ten pat, 23 punktą.

39 — Žr. šios išvados 75 punktą.

40 — Tai prieš *Lietuvos dujas*, jos generalinį direktorių V. Valentukevičių ir du jos valdybos narius V. Golubev ir K. Seleznev nukreiptas ieškiny, kurį Energetikos ministerija pateikė Vilniaus apygardos teismui 2011 m. kovo 25 d. ir kuriuo prašo pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą (Lietuvos civilinio kodekso 2.124 ir paskesnių straipsnių pagrindu). Šis teismas nusprendė, kad šis ginčas nearbitruotinas. Žr. šios išvados 32, 33 ir 38 punktus.

41 — Žr. šios išvados 57 punktą.

42 — Šiuo atžvilgiu nesutinku su per teismo posėdį Jungtinės Karalystės vyriausybės pareikšta pozicija, kad savo jurisdikciją priimti sprendimą dėl Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nagrinėjamo „anti-suit injunction“ Teisingumo Teismas pripažino todėl, kad šis įpareigojimas, pripažinus Italijoje, neleistų Italijos teismui nuspręsti dėl savo jurisdikcijos pagal Reglamentą „Briuselis I“. „Anti-suit injunction“ ir jo nepaisymo padariniai Jungtinei Karalystei buvo pakankamai rimti veiksniai, atgrasantys *Allianz ir Generali* nuo procedūros tęsimą Italijoje. Iš tiesų *West Tankers* neturėjo poreikio siekti, kad „anti-suit injunction“ būtų pripažintas ir vykdomas Italijoje. Kaip aiškiai matyti iš to sprendimo 29–31 punktų, vien Jungtinėje Karalystėje kylančių „anti-suit“ injunction“ atgrasomųjų padarinių pakako priversti *Allianz ir Generali* atsiimti *Tribunale di Siracusa* nagrinėtą ieškinį. Šis poveikis, kurį „anti-suit injunction“ galėjo turėti Italijos teismo kompetencijai nuspręsti dėl savo jurisdikcijos ir reglamento „Briuselis I“ taikytinumo, paskatino Teisingumo Teismą nuspręsti, kad „anti-suit injunction“ buvo priskirtinas prie reglamento taikymo srities.

a) Arbitražo pašalinimas iš naujos redakcijos Reglamento „Briuselis I“ taikymo srities

90. Ispanijos vyriausybė mano, kad atsakydamas į šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas neturėtų atsižvelgti į naujos redakcijos Reglamentą „Briuselis I“ dėl su laiku susijusių aplinkybių.

91. Iš tiesų šis reglamentas bus taikomas tik nuo 2015 m. sausio 10 d., tačiau, kaip ir *Gazprom*, Lietuvos, Vokietijos ir Prancūzijos vyriausybės, Komisija ir Šveicarijos Konfederacija, manau, kad nagrinėjamoje byloje Teisingumo Teismas į jį turėtų atsižvelgti, nes pagrindinė šio reglamento, į kurį perkeltas arbitražo pašalinimas iš jo taikymo srities, naujovė yra ne tiek reglamento dėstomoji dalis, kiek jo 12 konstatuojamoji dalis, kuri, panašiai kaip retroaktyvus poveikio aiškinamasis įstatymas, iš tiesų paaiškina, kaip ši išimtis turi ir visuomet turėjo būti aiškinama.

92. Siekiant tinkamai įvertinti šios 12 konstatuojamosios dalies turinį, svarbu panagrinėti jos priėmimo istoriją.

93. Reglamento „Briuselis I“ 73 straipsnyje numatyta šio reglamento keitimo procedūra, pagal kurią ne vėliau kaip iki 2007 m. kovo 1 d. Komisija turėjo pateikti Europos Parlamentui, Europos Sąjungos Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui jo taikymo ataskaitą su pasiūlymais dėl šio reglamento pakeitimų.

94. Paisydama šios procedūros Komisija kreipėsi į profesorius B. Hess, T. Pfeiffer bei P. Schlosser ir užsakė ataskaitą (vadinamąją „Heidelbergo ataskaitą“) apie reglamento „Briuselis I“ taikymą⁴³. Ši ataskaita paskelbta 2007 m., prieš priimant Sprendimą *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69).

95. Sutikdami, kad į Reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį neturėtų patekti 1958 m. Niujorko konvencija reglamentuojami klausimai, Heidelbergo ataskaitos rengėjai pasiūlė seriją naujų nuostatų, kuriomis būtų leista šiuo reglamentu skverbtis į arbitražo sritį sprendžiant santykio tarp šių dviejų tekstų klausimus, pavyzdžiui, kreipimosi į arbitražinį susitarimą negaliojančiu pripažinusį valstybės teismą arba arbitražui padedančio teisėjo (*juge d'appui de l'arbitrage*) kreipimosi į valstybės teismą klausimus.

96. Pateikus Heidelbergo ataskaitą generalinė advokatė J. Kokott savo išvadoje, pateiktoje byloje *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2008:466, 71 ir 73 punktai), konstatavo „mechanizmo arbitražo ir nacionalinių teismų jurisdikcijoms koordinuoti“ trūkumą ir pasiūlė, kad „situaciją galima išspręsti tik arbitražą įtraukus į reglamento [„Briuselis I“] sistemą“.

97. Teisingumo Teismas pritarė generalinės advokatės J. Kokott analizei ir kelis kartus pacitavo jos išvadą (Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69, 20, 26 ir 29 punktai)).

98. Daugiausia šio sprendimo kritikuojančių komentarų pateikė tarptautinės privatinės teisės ir arbitražo specialistai, o kritikuojama iš esmės tai, kad reglamento „Briuselis I“ taikymo arbitražui sritis išplėsta taip, kad tai gali pakenkti jo veiksmingumui⁴⁴.

43 — Žr.: B. Hess, T. Pfeiffer ir P. Schlosser „Report on the Application of Regulation Brussels I in the Member States“, su kuriuo galima susipažinti interneto puslapyje šiuo adresu: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_application_brussels_1_en.pdf

44 — Žr., be kita ko, A. Briggs *Civil Jurisdiction and Judgments*, 5-asis leidimas, Londonas, Informa, 2009, 2.40 pastraipa; E. Peel „Arbitration and Anti-Suit Injunctions in the European Union“, t. 125, *Law Quarterly Review*, 2009, p. 365; G. A. Dal „L'arrêt 'West Tankers' et l'effet négatif du principe de compétence-compétence“, *Revue pratique des sociétés*, 2010, p. 22; C. Kessedjian „Arbitrage et droit européen: une désunion irrémédiable?“, *Recueil Dalloz*, 2009, p. 981; H. Muir Watt „Cour de justice des Communautés européennes (grande chambre) – 10 février 2009 – Aff. C-185/07“, t. 98, *Revue critique de droit international privé*, 2009, p. 373; B. Audit „Arrêt Allianz et Generali Assicurazioni Generali, EU:C:2009:69“, *Journal du Droit International*, 2009, p. 1283; S. Bollée „Allianz SpA et autre c/ West Tankers Inc“, *Revue de l'arbitrage*, 2009, p. 413.

99. Papildydamas šią kritiką pridursiu, kad tas sprendimas nukrypo nuo trijų ankstesnių Teisingumo Teismo sprendimų, t. y. sprendimų *Hoffmann* (145/86, EU:C:1988:61), *Rich* (C-190/89, EU:C:1991:319) ir *Van Uden* (C-391/95, EU:C:1998:543).

100. Sprendimas *Hoffmann* (EU:C:1988:61) priimtas dėl Vokietijos teismo sprendimo, kuriuo iš santuokos kylančių su išlaikymu susijusių pareigų pagrindu iš vieno sutuoktinio priteisti kitam sutuoktiniui skirti alimentai, vykdomo Nyderlanduose. Toks sprendimas grindžiamas santuokos egzistavimu. *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandai) pateikė klausimą siekdamas išsiaiškinti, ar šios santuokos nutraukimas Nyderlandų teismo sprendimu dėl ištuokos gali nutraukti Vokietijos teismo sprendimo vykdymą, net jei šis Vokietijoje liktų vykdytinas dėl to, kad nepripažintas sprendimas dėl ištuokos.

101. Kaip ir arbitražas, fizinių asmenų statusas, prie kurių priskiriama santuoka ir ištuoka, yra pašalintas iš 1968 m. rugsėjo 27 d. Briuselio konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose vykdymo (OL L 299, 1972, p. 32; toliau – Briuselio konvencija) taikymo srities. Tačiau kadangi alimentų mokėjimas nėra asmenų statuso klausimas, jam Briuselio konvencija taikoma, o tai reiškia, kad pagal konvenciją Nyderlandų teismai *a priori* privalėjo pripažinti ir vykdyti Vokietijos teismo sprendimą, o tai būtų nesuderinama su Nyderlandų teismo sprendimu dėl ištuokos.

102. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[Briuselio] konvencija nedraudžia valstybės teismui, į kurį kreiptasi, atsižvelgti į nacionalinio teismo sprendimo, kuriuo skelbiama ištuoka, padarinius užsienio teismo sprendimo dėl alimentinių prievolių vykdymui“⁴⁵, o tai reiškė, kad *Hoge Raad der Nederlanden* neprivalėjo pripažinti ir leisti vykdyti į šios konvencijos taikymo sritį vis dėlto patenkančio Vokietijos teismo sprendimo.

103. Nors arbitražas, kaip ir asmenų statusas, pašalintas iš reglamento „Briuselis I“ taikymo srities, Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) Teisingumo Teismas nusprendė, kad Anglijos teismai negalėjo taikyti savo nacionalinės teisės visa apimtimi ir priimti arbitražui palankius „anti-suit injunctions“. Taip nusprendęs jis susiaurino šio reglamento taikymo srities išimties, skirtos arbitražui, apimtį⁴⁶.

104. Sprendime *Rich* (EU:C:1991:319) nagrinėta Šveicarijos bendrovės ir Italijos bendrovės sudaryta naftos pirkimo sutartis. Šioje sutartyje, kuriai numatyta taikyti Anglijos teisę, buvo įtvirtintas arbitražinis susitarimas. Pirkėjai (Šveicarijos bendrovei) pareiškus, kad siunta smarkiai apgadinta, pardavėja (Italijos bendrovė) kreipėsi į *Tribunale di Genova* (Italija) su prieš pirkėją nukreiptu ieškiniu dėl pardavėjos atsakomybės nebuvimo pripažinimo.

105. Vadovaudamasi sutartimi Šveicarijos bendrovė inicijavo arbitražą Londone, o Italijos bendrovė atsisakė jame dalyvauti ir paskirti savo arbitrą, taip blokuodama procedūros eigą. Šveicarijos bendrovė kreipėsi į Anglijos teismus, kad šie, veikdami kaip arbitražui padedantys teismai, paskirtų arbitrą Italijos bendrovės vardu.

106. Kaip ir byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69), Italijos bendrovė tvirtino, kad iš tiesų tarp šalių kilo ginčas, ar nagrinėjamoje sutartyje yra arbitražinė išlyga, ar ne, o toks ginčas patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį, todėl turi būti nagrinėjamas Italijoje.

107. Taigi, reikėjo nustatyti, ar Anglijos teismuose pradėta arbitro paskyrimo procedūra patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį.

45 — Sprendimo *Hoffmann*, EU:C:1988:61, 17 punktas.

46 — Žr. A. Briggs ir P. Rees, *Civil Jurisdiction and Judgments*, 5-asis leidimas, Londonas, Informa, 2009, 2.40 dalį.

108. Teisingumo Teismas nusprendė, kad „pašalindamos iš [Briuselio] konvencijos taikymo srities arbitražo bylų sritį remiantis tuo motyvu, kad ji reglamentuojama tarptautinėmis konvencijomis [visų pirma 1958 m. Niujorko konvencija], susitariančiosios šalys siekė, kad *arbitražas, kaip bylų sritis, būtų pašalintas visas*, įskaitant valstybės teismuose pradėtas procedūras“⁴⁷.

109. Net jei arbitro paskyrimas ir arbitražui padėti skirtos nacionalinės procedūros nepatenka į 1958 m. Niujorko konvencijos taikymo sritį, Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[k]onkrečiai dėl valstybės teismo vykdomo arbitro paskyrimo reikia konstatuoti, kad tai yra arbitražo procedūrai įgyvendinti skirta valstybės priemonė. Taigi, tokia priemonė priskirtina prie arbitražo bylų srities ir jai taikoma [Briuselio] konvencijos 1 straipsnio antros pastraipos 4 punkte numatyta išimtis“⁴⁸.

110. Teisingumo Teismas atmetė Italijos bendrovės argumentą, kad Briuselio konvencija taikoma ginčams dėl arbitražinio susitarimo egzistavimo ar galiojimo, nurodęs, kad „[s]iekiant nustatyti, ar ginčas patenka į konvencijos taikymo sritį, *reikia atsižvelgti tik į šio ginčo objektą*. Jei pagal savo objektą ginčas, kaip antai dėl arbitro paskyrimo, pašalintas iš [Briuselio] konvencijos taikymo srities, klausimo, dėl kurio teismas turi nuspręsti prieš sprendamas šį ginčą, egzistavimas, nesvarbu, šio klausimo turinys, negali pateisinti [Briuselio] konvencijos taikymo“⁴⁹. Tokį požiūrį Teisingumo Teismas patvirtino Sprendime *Van Uden* (C-391/95, EU:C:1998:543)⁵⁰.

111. Užuot Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) nustatęs, ar reglamentas „Briuselis I“ taikytinas pagrindinėje byloje kilusiam ginčui, kaip tai darė bylose, kuriose priimti sprendimai *Rich* (EU:C:1991:319) ir *Van Uden* (EU:C:1998:543), Teisingumo Teismas nagrinėjo, koks yra kito ginčo, t. y. ginčo, dėl kurio kryptasi į Italijos teismus, objektas.

112. Tai darydamas Teisingumo Teismas nukrypo nuo savo pozicijos, pareikštos Sprendime *Rich* (EU:C:1991:319, 18 ir 26 punktai), pagal kurią reikia atsižvelgti tik į pagrindinės bylos ginčo objektą, o arbitražas, kaip bylų sritis, iš reglamento „Briuselis I“ taikymo srities pašalintas visas.

113. Po Heidelbergo ataskaitos, Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) ir dėl jo pateiktų komentarų Komisija paskelbė *Žaliąją knygą dėl reglamento „Briuselis I“ peržiūros* (toliau – žaliąji knyga)⁵¹, kuria pradėjo viešas konsultacijas dėl arbitražui skirtos šio reglamento taikymo srities išimties dalinio panaikinimo siekiant pagerinti šio reglamento ir arbitražo sąveiką.

47 — Sprendimo *Rich*, EU:C:1991:319, 18 punktas.

48 — Ten pat, 19 punktas.

49 — Ten pat, 26 punktas. Išskirta mano.

50 — Ta byla susijusi su arbitražu, Nyderlandų bendrovės inicijuotu prieš Vokietijos bendrovę dėl to, kad ši neapmokėjo tam tikrų sąskaitų. Nyderlandų bendrovė kreipėsi į laikinąsias apsaugos priemones įgaliotą taikyti Nyderlandų teismą tuo pagrindu, kad Vokietijos bendrovė nepakankamai rūpinosi arbitrų paskyrimu, o sąskaitų neapmokėjimas Nyderlandų bendrovei kėlė finansinių problemų. Ji reikalavo priteisti iš Vokietijos bendrovės keturias pagal sutartį susidariusias skolas atitinkančio dydžio sumą. Taigi, kilo klausimas, ar tokia procedūra dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo patenka į Briuselio konvencijos taikymo sritį. Vadovaudamasis Sprendimo *Rich* (EU:C:1991:319) 26 punkte nurodytu principu Teisingumo Teismas išnagrinėjo laikinąsias apsaugos priemones įgalioto taikyti Nyderlandų teismo nagrinėjamo ginčo objektą ir nusprendė, kad „laikinosios apsaugos priemonės iš principo neskirtos arbitražo procedūrai įgyvendinti, bet priimamos greta tokios procedūros ir yra skirtos jai padėti“ (33 punktas).

51 — Žr. Žaliąją knygą dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo peržiūros (KOM(2009) 175 galutinis).

114. Kelios valstybės narės – Prancūzijos Respublika, Vengrija, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė, taip pat daug įvairių arbitražo sektoriaus subjektų⁵² tam prieštaravo manydami, kad reglamentas „Briuselis I“ neturėtų paveikti 1958 m. Niujorko konvencijos taikytinumo ir kad reikia patvirtinti visišką arbitražo pašalinimą iš šio reglamento taikymo srities.

115. Poveikio studijoje, pridėtoje prie pasiūlymo dėl naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“⁵³, Komisija paminėjo kritiką, pagal kurią Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) leidžia nesąžiningoms šalims išvengti išpareigojimo spręsti visus ginčus arbitraže⁵⁴, ir nurodė tris galimybes⁵⁵.

116. Pirmoji galimybė – palikti *status quo*, t. y. arbitražo pašalinimą iš reglamento taikymo srities, o tai, Komisijos teigimu, nepašalintų piktnaudžiavimo rizikos, kurios Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) neleidžia išvengti ar uždrausti⁵⁶.

117. Antroji galimybė – išplėsti arbitražo išimtį visoms su arbitražu susijusioms procedūroms, visų pirma „visoms procedūroms, kuriose ginčijamas arbitražinio susitarimo galiojimas“⁵⁷.

118. Galiausiai trečioji galimybė – didinti arbitražinių susitarimų veiksmingumą numatant, kad valstybės narės teismas, į kurį kreiptasi dėl ginčo, kuriam taikoma arbitražinė išlyga, turėtų sustabdyti bylos nagrinėjimą, jei buvo kreiptasi į arbitražo instituciją arba arbitražo vietos teismą⁵⁸.

119. Pasiūlyme dėl naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ (toliau – „naujos redakcijos pasiūlymas“)⁵⁹ Komisija pasirinko pastarąją galimybę ir nebeteikė žaliojoje knygoje teikto siūlymo panaikinti dalį arbitražui skirtos šio reglamento taikymo srities išimties⁶⁰.

120. Kaip atsakydamos į Teisingumo Teismo pateiktus klausimus pripažįsta Lietuvos vyriausybė ir Komisija, Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas atmetė Komisijos pasiūlytus pakeitimus. 2010 m. rugsėjo 7 d. rezoliucijoje Europos Parlamentas „*griežtai nesutinka su tuo, kad [būtų] (net jeigu ir iš dalies) panaikintas arbitražo išbraukimas iš taikymo srities*“, ir „mano, jog reglamento 1 straipsnio

52 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, *Association for International Arbitration, Allen and Overy LLP, Barreaux de France, Centre belge d'arbitrage et de médiation, Camera arbitrale di Milano, Chambre de commerce et d'industrie de Paris, Clifford Chance LLP, Comité français de l'arbitrage, Comité national français de la Chambre de commerce Internationale, Deutscher Industrie- und Handelskammertag, Arbitration Committee de l'International Bar Association*, profesoriaus iš Paryžiaus E. Gaillard, *The Home of International Arbitration, Lovells LLP, Club Español del Arbitraje* ir *Sección Española de la International Law Association* pozicijas, kurias galima rasti interneto puslapyje šiuo adresu: http://ec.europa.eu/justice/newsroom/civil/opinion/090630_en.htm

53 — *Impact Assessment, Accompanying document to the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Recast)*, SEC(2010) 1547 final (prieinama tik anglų kalba). Su analizės santrauka galima susipažinti ir prancūzų kalba: SEC(2010) 1548 final.

54 — Ten pat, p. 35.

55 — Ten pat, p. 36 ir 37.

56 — Ten pat, p. 37 ir 38.

57 — Ten pat, p. 36 ir 37.

58 — Ten pat, p. 37.

59 — Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (naujos redakcijos) (KOM(2010) 748 galutinis).

60 — Pasiūlymo dėl naujos redakcijos 29 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „[j]ei sutarta arba paskirta arbitražo vieta yra tam tikroje valstybėje narėje, kitos valstybės narės teismai, kurių jurisdikcija ginčijama remiantis arbitražiniu susitarimu, sustabdo bylos nagrinėjimą, kai į valstybės narės, kurioje yra arbitražo vieta, teismus arba į arbitražinį teismą kreipiamasi su pagrindiniu arba šalutiniu [atskiruoju] klausimu dėl tokio arbitražinio susitarimo buvimo, galiojimo arba pasekmių. <...> Jei nustatomas arbitražinio susitarimo buvimas, galiojimas arba pasekmės, teismas, kuriame iškelta byla, atsisako savo jurisdikcijos“. Šio pasiūlymo 33 straipsnio 3 dalyje tvirtinama, jog „<...> laikoma, kad į arbitražinį teismą kreiptasi, kai šalis paskyrė arbitrą arba paprašė įtaigos, institucijos arba teismo pagalbos teismui suformuoti“.

2 dalies d punkte turėtų būti aiškiai nurodyta, kad šis reglamentas netaikomas ne tik arbitražo procesui, bet taip pat ir teismo procesams, kurių metu kaip esminis [pagrindinis] klausimas arba kaip šalutinis [atskirasis] ar preliminarus [prejudicinis] klausimas nagrinėjamas arbitražo kompetencijos galiojimas arba apimtis⁶¹.

121. Taryba taip pat prieštaravo Komisijos sprendimui iš dalies panaikinti arbitražui skirtą naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ taikymo srities išimtį. Savo 2012 m. birželio 1 d. pranešime pirmininkaujanti valstybė narė kaip kompromisą pasiūlė Tarybai priimti šio pranešimo priede išdėstytą bendro požiūrio projektą⁶². Šiame projekte Komisijos pasiūlymai dėl arbitražo, nurodyti jos pateiktame naujos redakcijos pasiūlyme, turėjo būti atmesti⁶³.

122. Iš tiesų kompromiso tekste numatyta įtraukti naują konstatuojamąją dalį su tekstu, kuris dabar nurodytas naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 12 konstatuojamojoje dalyje, ir naują nuostatą, pagal kurią šis „reglamentas nedaro poveikio 1958 m. Niujorko konvencijos taikymui“⁶⁴.

123. Šį tekstą Taryba patvirtino 2012 m. birželio 8 d. Po patvirtinimo Parlamentas priėmė teisėkūros rezoliuciją, kuria jis patvirtino su arbitražu susijusius reglamento pakeitimus, išdėstytus Tarybos patvirtintame dokumente⁶⁵.

124. Galutinėje naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ versijoje išlaikytas arbitražo pašalinimas iš jo taikymo srities ir įtraukta nauja 12 konstatuojamoji dalis bei nauja 73 straipsnio 2 dalis, pagal kurią „[š]is reglamentas nedaro poveikio 1958 m. Niujorko konvencijos taikymui“⁶⁶.

125. Manau, kad naujos nuostatos, ypač 12 konstatuojamosios dalies antra pastraipa, užtvirtinta nauja 73 straipsnio 2 dalimi, atitinka prie pasiūlymo dėl naujos redakcijos pridėtoje poveikio studijoje Komisijos minimą antrą galimybę, apimančią visų procedūrų, per kurias ginčijamas arbitražinės išlygos galiojimas, pašalinimą iš reglamento taikymo srities⁶⁷.

126. Šios konstatuojamosios dalies antroje pastraipoje nurodžius, kad „[v]alstybės narės teismo priimtam sprendimui dėl to, ar arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, neturėtų būti taikomos šiame reglamente nustatytos taisyklės dėl pripažinimo ir vykdymo, neatsižvelgiant į tai, ar teismas tokį sprendimą priėmė sprendamas pagrindinį ar šalutinį [atskirąjį] klausimą“⁶⁸, pati reglamento dėstomoji dalis liko nepakeista.

127. Iš pasviruoju šriftu išskirto teksto matyti, kad atskiroji arbitražinio susitarimo galiojimo kontrolė pašalinta iš naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ taikymo srities, nes priešingu atveju šiame reglamente įtvirtintos pripažinimo ir vykdymo taisyklės būtų taikytinos valstybės teismų sprendimams dėl arbitražo išlygos galiojimo⁶⁹.

61 — 2010 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo įgyvendinimo ir peržiūros P7_TA(2010)0304, 9 ir 10 punktai. Išskirta mano.

62 — Dokumentai 10609/12 JUSTCIV 209 CODEC 1495 ir 10609/12 JUSTCIV 209 CODEC 1495 ADD 1.

63 — Žr. 1 straipsnio 2 dalies d punktą ir 29 straipsnio 4 dalį.

64 — Žr. 84 straipsnio 2 dalį.

65 — 2012 m. lapkričio 20 d. Europos Parlamento teisėkūros rezoliucija dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (nauja redakcija), P7_TA(2012)0412.

66 — 73 straipsnio 2 dalis.

67 — Žr. šios išvados 117 punktą.

68 — Išskirta mano.

69 — Tai patvirtina trečia pastraipa, pagal kurią „tuo atveju, kai valstybės narės teismas <...> nustatė, kad arbitražinis susitarimas yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas, tai neturėtų kliudyti pripažinti teismo sprendimą dėl bylos esmės ir, atitinkamu atveju, jį vykdyti pagal šį reglamentą“. Priešingai, sprendimui dėl jurisdikcijos (ir arbitražinės išlygos) netaikomos šiame reglamente įtvirtintos pripažinimo ir vykdymo taisyklės.

128. Tačiau Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69, 26 punktas)⁷⁰ Teisingumo Teismas pateikė kitokį išaiškinimą, savo sprendimą pagrįsdamas aplinkybe, kad pats *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* kreipimasis į *Tribunale di Siracusa* su ieškiniu prieš *West Tankers* pažeidžiant arbitražinį susitarimą patenka į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį su prielaida, kad atskiroji arbitražinės išlygos galiojimo kontrolė *įtraukta* į šio reglamento taikymo sritį.

129. Teisingumo Teismas nurodė:

„<...> jeigu atsižvelgus į ginčo dalyką, t. y. teisių, kurias apginti skirtas procesas, pavyzdžiui, dėl žalos atlyginimo, pobūdį, šis procesas patenka į [r]eglamento „Briuselis I“ taikymo sritį, *preliminarius klausimas dėl arbitražinio susitarimo taikymo, įskaitant ir jo galiojimą, taip pat patenka į šio reglamento taikymo sritį*. Šią išvadą patvirtina D. Evrigenis ir K.D. Kerameus pateiktos ataskaitos (OL C 298, 1986, p. 1) dėl Graikijos Respublikos prisijungimo prie <...> Briuselio konvencijos <...> 35 punktas. Jame nurodoma, kad šalies pageidaujama *papildoma [atskiroji] arbitražinės sąlygos galiojimo kontrolė*, norint užginčyti teismo, kuriame prieš ją pareikštas ieškinys, tarptautinę jurisdikciją, pagal Briuselio konvenciją *patenka į jos taikymo sritį*“⁷¹.

130. Todėl nepritariu Lietuvos ir Vokietijos vyriausybių, taip pat Komisijos pozicijai, kad dėl šios naujos redakcijos Teisingumo Teismo sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) 24 punkte pateiktas šio reglamento taikymo srities išimties išaiškinimas nepakito.

131. Taip pat nepritariu Komisijos per teismo posėdį pareikštai pozicijai, kad šio sprendimo 26 punktas buvo tik *obiter dictum*. Atvirkščiai, tai yra pagrindinis sprendimo punktas, kuriuo remdamasis Teisingumo Teismas nustatė reglamento „Briuselis I“ taikytinumą ir taip atribojo reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį nuo arbitražo bylų srities.

132. Tokią Komisijos poziciją galiu suprasti tik atsižvelgęs į jos pačios arbitražo bylų srities atribojimo nuo reglamento „Briuselis I“ taikymo srities pasiūlymus, kuriuos visus Parlamentas ir Taryba vis dėlto atmetė vykstant naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ priėmimo procedūrai. Taigi, iš aprašytos teisėkūros procedūros eigos matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė pakeisti Teisingumo Teismo nustatytą reglamento „Briuselis I“ taikymo srities atribojimą nuo arbitražo bylų srities⁷².

133. Tai reiškia, kad jeigu byla, kurioje priimtas Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69), būtų buvusi nagrinėjama vadovaujantis naujos redakcijos reglamentu „Briuselis I“, kreipimasis į *Tribunale di Siracusa* dėl bylos esmės būtų buvę galima pagrįsti šiuo reglamentu, tik jei būtų nuspręsta, kad arbitražinė išlyga yra niekinė, negaliojanti ir negali būti taikoma (o tai yra įmanoma vadovaujantis 1958 m. Niujorko konvencijos II straipsnio 3 dalimi)⁷³.

134. Tokiu atveju „anti-suit injunction“, nagrinėtas Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69), nebūtų buvęs pripažintas nesuderinamu su reglamentu „Briuselis I“.

70 — Žr. šios išvados 81 punktą.

71 — Išskirta mano.

72 — Šiuo klausimu žr. A. Nuyts „La refonte du règlement Bruxelles I“, t. 102, *Revue critique du droit international privé*, 2013, p. 1, 15: („<...> [iš 12 konstatuojamosios dalies antros pastraipos] matyti, kad jurisdikcijos atsisakymas remiantis arbitražine išlyga *pats savaime nepatenka* į reglamento taikymo sritį. Todėl manau, kad Sprendime *West Tankers* pateiktas išaiškinimas nebetaikytinas <...> Sprendime *West Tankers* šiuo klausimu įtvirtintos praktikos panaikinimas yra sveikintinas <...>“).

73 — Žr. 2010 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo įgyvendinimo ir peržiūros (P7_TA(2010)0304) M konstatuojamąją dalį, pagal kurią „turi būti paliktos pagal nacionalinę teisę nustatytos įvairios procesinės priemonės, kuriomis siekiama apsaugoti arbitražo jurisdikciją (pvz., draudimai teikti ieškinį, jei jie neprieštaruja laisvo asmenų judėjimo principui ir pagrindinėms teisėms, arbitražinės išlygos galiojimo pripažinimas, žalos atlyginimas tuo atveju, jei pažeidžiama arbitražinė išlyga, neigiamas poveikis, susijęs su arbitražo teismo kompetencija nuspręsti, ar jis turi teisę nagrinėti konkretų ginčą („Kompetenz-Kompetenz“ principas), ir kt.), ir kadangi šių procesinių priemonių poveikis ir susiję teismo sprendimai kitose valstybėse narėse turi būti palikti reglamentuoti pagal šių valstybių narių teisę, kaip buvo nurodyta nuomoneje, pateiktoje prieš priimančią sprendimą bendrovės *West Tankers* byloje“.

135. Iš tiesų kreipimasis į *Tribunale di Siracusa* su ieškiniu, kurio objektas patenka į reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį (arbitražinės išlygos galiojimo klausimas tokiu atveju tėra atskirasis arba preliminarus klausimas), negalėjo paveikti Anglijos teismų kompetencijos priimti arbitražui padėti skirtus „anti-suit injunctions“, nes, vadovaujantis 12 konstatuojamosios dalies antra pastraipa, atskiroji arbitražinės išlygos galiojimo kontrolė pašalinta iš šio reglamento taikymo srities, „neatsižvelgiant į tai, ar [*Tribunale di Siracusa*] tokį sprendimą priėmė sprendžiamas pagrindinį[.] ar šalutinį [atskirąjį] klausimą“⁷⁴. Žodžio „šalutinis [atskirasis]“ vartojimas aiškiai rodo, kad antra pastraipa taikoma taip pat tais atvejais, kai į valstybės narės teismą, kaip antai *Tribunale di Siracusa*, kreiptasi su ieškiniu dėl ginčo esmės ir šis pirmiausia turi nuspręsti dėl savo jurisdikcijos, atskirąja arba preliminarvia tvarka patikrindamas dvi bylos šalis siejančios arbitražinės išlygos galiojimą.

136. Kaip paaiškinta šios konstatuojamosios dalies trečioje pastraipoje, pagal šį reglamentą gali būti pripažįstamas ir vykdomas tik „teismo sprendimas dėl bylos esmės“⁷⁵. Tačiau teigiant, jog dėl galimybės, tikėtinos ar ne, kad *Tribunale di Siracusa* priims sprendimą dėl bylos esmės, Anglijos teismai negalės priimti arbitražui padėti skirtą „anti-suit injunction“, išsaugomi būtent tie Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) padariniai, kuriuos Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė pašalinti rengdamas naują redakciją.

137. Išvadą, kad naujos redakcijos reglamentas „Briuselis I“ leidžia priimti arbitražui padėti skirtus „anti-suit injunctions“, patvirtina tos pačios konstatuojamosios dalies ketvirta pastraipa, pagal kurią „[š]is reglamentas neturėtų būti taikomas jokiai ieškiniui ar šalutiniam procesui, susijusiam visų pirma su <...> arbitražo procedūros eiga ar bet kuriais kitais tokios procedūros aspektais, taip pat jokiai <...> teismo sprendimui dėl arbitražo sprendimo <...> pripažinimo ar vykdymo“⁷⁶.

138. Šia pastraipa iš šio reglamento taikymo srities pašalintas ne tik arbitražo sprendimų pripažinimas ir vykdymas, o tai neginčijamai pašalina nagrinėjamą bylą iš jo taikymo srities, bet ir šalutinius procesus, kurie, mano nuomone, apima valstybės teismų, kaip arbitražui padedančių teismų, priimtus „anti-suit injunctions“.

139. Šiuo atžvilgiu priminsiu, kad byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69), į *House of Lords*, kaip į arbitražo institucijai padedančių teismą, kurio jurisdikcijai priskirtoje teritorijoje buvo bylos šalių pasirinktos arbitražo institucijos buveinės vieta, buvo kreiptasi su prašymu priimti „anti-suit injunction“.

74 — Išskirta mano. Šiuo atžvilgiu 12 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintas kitoks sprendimo būdas nei Sprendime *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.* (C-456/11, EU:C:2012:719, 41 punktą), kuriame Teisingumo Teismas nurodė, kad „sprendimu, kuriuo valstybės narės teismas, remdamasis jurisdikciją suteikiančia sąlyga, nusprendė, kad neturi jurisdikcijos, motyvuodamas tuo, kad ši sąlyga galioja, yra saistomi kitų valstybių narių teismai, kiek tai susiję ir su sprendimo rezoliucinėje dalyje pateikta išvada dėl šio teismo jurisdikcijos neturėjimo, ir su išvada dėl šios sąlygos galiojimo, esančia šio sprendimo motyvuojamojoje dalyje, kuri yra būtina priimant sprendimo rezoliucinę dalį“. Iš tiesų šioje byloje buvo ginčijama ne arbitražinė išlyga, bet susitarimas dėl jurisdikcijos, kuris, priešingai nei arbitražinė išlyga, patenka į Reglamento „Briuselis I“ (žr. 23 straipsnį), ir šiai bylai taikytinos 2007 m. spalio 30 d. pasirašytos ir Sąjungos vardu 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimu 2009/430/EB (OL L 147, 2009, p. 1) patvirtintos Konvencijos dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (pagal jos 23 straipsnį) taikymo sritį. Priešingai, naujos redakcijos reglamento „Briuselis I“ 12 konstatuojamosios dalies antroje pastraipoje nurodyta, kad jei kitos valstybės narės teismų prašoma pripažinti niekine, negaliojanti arba negalinčia būti vykdoma arbitražinę išlygą, toks sprendimas negali būti pripažintas ar vykdomas vadovaujantis Reglamentu „Briuselis I“. Šiuo klausimu žr. 2006 m. birželio 15 d. *Cour d'appel de Paris* Sprendimą *Legal Department du Ministère de la Justice de la République d'Irak c. Sociétés Fincantieri Cantieri Navali Italiani*, kurį galima rasti *Legifrance* interneto puslapyje šiuo adresu: <http://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?oldAction=rechJuriJudi&idTexte=JURITEXT000006951261&fastReqId=65424442&fastPos=9>

75 — Tai reiškia, kad jei valstybės narės teismo sprendimą, kuriuo arbitražinė išlyga pripažįstama niekine, negaliojanti arba negalinčia būti vykdoma ir paskui ginčas išsprendžiamas iš esmės, prašoma pripažinti ir leisti vykdyti kitos valstybės narės teismuose, jis turi būti pripažintas ir vykdomas pagal Reglamentą „Briuselis I“. Tačiau kadangi paprastai arbitražo procedūra yra spartesnė nei procesas valstybės teisme, gali būti, kad teismas, į kurį kreiptasi, jau bus pripažinęs ir leidęs vykdyti dėl to paties ginčo iš esmės priimtą arbitražo sprendimą. Tokiu atveju teismas, į kurį kreiptasi, nebeprivalės pripažinti ir vykdyti valstybės teismo sprendimo, nes arbitražo sprendimas jau bus įgijęs *res judicata* galią (žr. naujos redakcijos Reglamento „Briuselis I“ 45 straipsnio 1 dalies c dalį, pagal kurią: „<...> teismo sprendimas nepripažįstamas, jei: <...> c) teismo sprendimas nesuderinamas su valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi, priimtu teismo sprendimu byloje tarp tų pačių šalių; <...>“).

76 — Išskirta mano.

140. Kadangi „anti-suit injunction“ yra viena iš priemonių, kurių arbitražo institucijos vietos teismas gali imtis padėdamas arbitražui užtikrinti tinkamą arbitražo procedūros eigą, ir, kaip tokia, yra „šalutinis procesas, susijęs visų pirma su <...> arbitražo procedūros eiga“, jos draudimo nebegalima pateisinti naujos redakcijos reglamentu „Briuselis I“.

141. Dėl tokių priežasčių manau, kad nauja redakcija grąžino išaiškinimą, kuris arbitražo pašalinimui iš reglamento „Briuselis I“ taikymo srities buvo suteiktas Sprendimu *Rich* (EU:C:1991:319, 18 punktas) ir pagal kurį „Susitariančiosios šalys siekė, kad *arbitražas, kaip būtų sritis, būtų pašalintas visas*“⁷⁷. Todėl reglamentas „Briuselis I“ netaikytinas pagrindinėje byloje nagrinėjamam ginčui.

142. Toks sprendimo būdas nekelia jokio pavojaus reglamento „Briuselis I“ veiksmingumui, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nesudaro kliūtis „pagal jam taikytinas taisykles pa[čiam] nustat[yti], ar jis kompetentingas <...> spręsti“ jam pateiktą nagrinėti ginčą⁷⁸. Priešingai, 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a ir c punktai jam suteikia galimybę patikrinti arbitražo institucijos kompetenciją, be to, to paties straipsnio 2 dalies a punktu jam suteikta galimybė pagal savo šalies teisę patikrinti arbitražo institucijai pateikto ginčo arbitruotinumą.

143. Šiuo atžvilgiu kartoju, kad, kaip nurodė Prancūzijos vyriausybė ir Komisija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Lietuvos teisę klausimas dėl juridinio asmens veiklos tyrimo pradėjimo nearbitruotinas. Taigi, prašymą priimt prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą remdamasis V straipsnio 2 dalies a punktu ir, be abejonės, tai padaryti neteikdamas prejudicinio klausimo.

144. Taigi, „ieškovas, kuris laiko tok[ią] [arbitražinę išlygą] negaliojanči[a], netekusi[a] galios arba negalinči[a] būti įvykdyta<...>, [ne]prarastų galimyb[ės] apginti savo teises valstybės teisme“⁷⁹.

145. Papildomai norėčiau nurodyti, kad naujos redakcijos reglamente „Briuselis I“ pateiktas arbitražo išimties paaiškinimas yra viena iš pastangų kovoti su bylos šalių vykdoma vilkinimo taktika, kai pažeisdamos savo sutartinius išpareigojimus jos pradeda procedūrą jurisdikcijos akivaizdžiai neturinčiame valstybės narės teisme, dėl kurios diskutuota byloje, kuriose priimti sprendimai *Gasser* (C-116/02, EU:C:2003:657)⁸⁰, *Turner* (EU:C:2004:228)⁸¹ ir *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69).

146. Taip į naujos redakcijos reglamentą „Briuselis I“ įtraukta nauja 31 straipsnio 2 dalis, pagal kurią, „kai kreipiamasi į valstybės narės teismą, kuriam pagal 25 straipsnyje nurodytą susitarimą suteikiama išimtinė jurisdikcija, bet kuris kitos valstybės narės teismas sustabdo bylos nagrinėjimą, kol teismas, į kurį kreiptasi remiantis susitarimu, paskelbia, kad jis neturi jurisdikcijos pagal susitarimą“. Pagal šio straipsnio 3 dalį „[t]ais atvejais, kai susitarime nurodytas teismas nustato savo jurisdikciją pagal susitarimą, bet kuris kitos valstybės narės teismas atsisako savo jurisdikcijos to teismo naudai“.

77 — Išskirta mano.

78 — Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, EU:C:2009:69, 29 punktas.

79 — Sprendimo *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali*, EU:C:2009:69, 31 punktas.

80 — Tame sprendime Teisingumo Teismas, remdamasis „pasitikėjimu, kurį susitariančios šalys suteikia viena kitos teisinėms sistemoms“ ir kuriuo grindžiama Briuselio konvencija, taip pat „teisiniu saugumu“ (72 punktas), nepritarė tam, kad „pernelyg ilga“ teismo procesų trukmė (73 punktas) valstybėje, į kurios teismą kreiptasi pirmausia, gali turėti kokią nors įtaką šio susitarimo taikymui, ir atmetė argumentą, grindžiamą „bylos šalių, siekiančių vilkinti ginčo išsprendimą iš esmės, vengimo veiksmais, kai jos kreipiasi su ieškiniu į teismą, kuris, kaip joms žinoma, neturi jurisdikcijos, nes yra sudarytas susitarimas dėl jurisdikcijos“ (53 punktas). Dėl šio sprendimo kritikos ir rizikos, kad nesąžiningos šalys taikys *forum shopping* praktiką, žr. M. Franzosi „Worldwide patent litigation and the Italian torpedo“, *European Intellectual Property Review*, t. 7, 1997, p. 382, 385; P. Véron „ECJ Restores Torpedo Power“, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, t. 35, 2004, p. 638, 638 ir 639; H. Muir Watt „Erich Gasser GmbH c. MISAT Srl“, *Revue critique de droit international privé*, t. 93, 2004, p. 444, 463.

81 — Šio sprendimo kritiką, kurioje akcentuojamos nesąžiningiems teisės subjektams dėl Briuselio konvencijos (arba ją pakeitusio Reglamento „Briuselis I“) atsiveriančios galimybės sudaryti kliūtis sparciai ir teisingai spręsti ginčus, žr. Lord Mance „Exclusive Jurisdiction Agreements and European Ideals“, *Law Quarterly Review*, t. 120, 2004, p. 357; R. Fentiman „Access to Justice and Parallel Proceedings in Europe“, *Cambridge Law Journal*, vol. 63, 2004, p. 312; G.P. Romano „Le principe de sécurité juridique à l'épreuve des arrêts Gasser et Owusu“, *Cahiers de droit européen*, 2008, p. 175, 209 ir 210.

147. Kaip matyti iš šio naujos redakcijos reglamento 22 konstatuojamosios dalies⁸², naujos nuostatos nebeleis priimti tokių sprendimų, koks yra Teisingumo Teismo sprendimas *Gasser* (EU:C:2003:657), kuriame jis nusprendė, kad teismas, į kurį kreiptasi vėliau, tačiau turintis išimtinę jurisdikciją pagal susitarimą dėl jurisdikcijos, negali nukrypti nuo *litis pendens* taisyklių ir priimti sprendimo byloje nesulaukęs, kol teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, nuspręs neturįs jurisdikcijos.

148. Naujos redakcijos reglamente „Briuselis I“ siekiant pažaboti vilkinimo praktiką, kai nepaisoma susitarimo dėl jurisdikcijos, teikiama pirmenybė susitarime dėl išimtinės jurisdikcijos nurodytam teismui, net jeigu į jį kreiptasi vėliau. Tai reiškia, kad arbitražo institucijos ir valstybių narių teismai, veikdami kaip arbitražui padėti skirti teismai, gali imtis arbitražo veiksmingumui užtikrinti būtinų priemonių ir reglamentas „Briuselis I“ tam nesudaro kliūčių.

149. Siekiant pažaboti arbitražinės išlygos pažeidinėjimo praktiką arbitražas visiškai pašalintas iš reglamento taikymo srities tam, kad atskiroji šios išlygos galiojimo kontrolė nepatektų į jo taikymo sritį ir šalys būtų nukreiptos į arbitražą.

150. Iš tiesų beveik pažodžiui 1958 m. Niujorko konvencijos II straipsnio 3 dalį pakartojančioje 12 konstatuojamosios dalies pirmoje pastraipoje nurodoma, kad „[j]okia šio reglamento nuostata neturėtų būti užkertamas kelias valstybės narės teismui, į kurį buvo kreiptasi pateikiant ieškinį dėl dalyko, dėl kurio šalys sudarė arbitražinę susitarimą, nukreipti šalis į arbitražo procesą arba sustabdyti ar nutraukti bylos nagrinėjimą, arba nagrinėti, ar arbitražinis susitarimas pagal jo nacionalinę teisę yra niekinis, negaliojantis arba negali būti įvykdytas“.

151. Kaip raštu atsakydama į Teisingumo Teismo klausimus nurodė Prancūzijos vyriausybė, ši 12 konstatuojamosios dalies pastraipa reiškia, kad, išskyrus *akivaizdų* arbitražinio susitarimo negaliojimo arba netaikytinumo atvejį, šalys turi jo laikytis, taigi ir būti nukreiptos į arbitražo instituciją, kuri priims sprendimą dėl savo kompetencijos⁸³ atsižvelgdama į tai, kad valstybės teismas turės galimybę patikrinti šios išlygos galiojimą per arbitražo sprendimo pripažinimo ir vykdymo procedūrą⁸⁴.

152. Tokia pozicija visiškai atitinka 1958 m. Niujorko konvencijos II straipsnio 3 dalį, pagal kurią: „[s]usitariančiosios valstybės teismas, jeigu į jį patenka ieškinys tokiu klausimu, dėl kurio šalys sudarė <...> susitarimą [dėl arbitražo], turi, vienai iš pusių prašant, pasiūsti puses į arbitražą <...>“. Šis nukreipimas yra „privalomas ir negali būti paliktas valstybės teismų diskrecijai“⁸⁵, išskyrus atvejus, kai minėtas susitarimas yra „negaliojantis, neteko galios arba negali būti įvykdytas“.

82 — „[T]ačiau, siekiant gerinti susitarimų dėl išimtinės jurisdikcijos veiksmingumą ir išvengti piktnaudžiavimo bylinėjimosi taktika, būtina numatyti bendros *lis pendens* taisyklės išimtį, kad būtų tinkamai išspręsti konkretūs atvejai, kai teismo procesai gali vykti vienu metu. Tai atvejai, kai siekiant pradėti procesą buvo kreiptasi į teismą, kuris nebuvo nurodytas susitarime dėl išimtinės jurisdikcijos, o vėliau buvo kreiptasi į susitarime nurodytą teismą siekiant pradėti procesą byloje tarp tų pačių šalių dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu. Tokiu atveju, kai tik buvo kreiptasi į susitarime nurodytą teismą, teismas, į kurį kreiptasi pirmiausia, turėtų sustabdyti bylos nagrinėjimą tol, kol susitarime nurodytas teismas paskelbs, kad jis neturi jurisdikcijos pagal susitarimą dėl išimtinės jurisdikcijos. Taip siekiama užtikrinti, kad susiklosčius tokioms aplinkybėms susitarime nurodytam teismui būtų teikiama pirmenybė sprendžiant dėl susitarimo galiojimo ir dėl susitarimo taikymo teismo nagrinėjamam ginčui masto. Susitarime nurodytam teismui turėtų būti suteikta galimybė nagrinėti bylą neatsižvelgiant į tai, ar susitarime nenurodytas teismas jau nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą, ar ne“. Išskirta mano.

83 — Šiuo atžvilgiu cituoju Prancūzijoje, vienoje iš valstybių arbitražo pradininkų, taikytiną teisę, pagal kurią, kai dėl ginčo, kuriam taikytina arbitražinė išlyga, kreipiamasi į Prancūzijos teismą, šis pripažįsta *neturįs jurisdikcijos*, išskyrus atvejus, kai į arbitražą dar nesikreipta ir arbitražinis susitarimas yra akivaizdžiai negaliojantis arba akivaizdžiai netaikytinas (Civilinio proceso kodekso 1448 ir 1506-A straipsniai). Šiuo klausimu žr. E. Gaillard ir P. de Lapasse „Le nouveau droit français de l'arbitrage interne et international“, *Recueil Dalloz*, vol. 3, 2011, p. 175–192.

84 — Žr. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies a ir c punktus.

85 — Jungtinių Tautų tarptautinės prekybos teisės komisijos (UNCITRAL) parengtas konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo vadovas (Niujorkas, 1958 m.): ištrauka, apimanti II straipsnio 61 daliai skirtas gaires (UNGA A/CN.9/814/Add.2), kurias galima rasti vadovui skirtame interneto puslapyje šiuo adresu: <http://www.newyorkconvention1958.org/pdf/II-English-140211.pdf> UNCITRAL yra pagrindinis Jungtinių Tautų sistemos teisinis organas tarptautinės prekybos teisės srityje, rengiantis pažangias, teisingas ir suderintas prekybos operacijų taisykles, įskaitant 1958 m. Niujorko konvenciją.

b) Abipusio pasitikėjimo principas, įtvirtintas reglamente „Briuselis I“, negali saistyti arbitražo institucijų

153. Manau, kad net jei Teisingumo Teismas nuspręstų neatsižvelgti į naujos redakcijos reglamentą „Briuselis I“ arba nepritartų mano siūlomam šio reglamento aiškinimui, Sprendime *Allianz ir Generali Assicurazioni Generali* (EU:C:2009:69) pateiktas išaiškinimas negalėtų būti taikomas arbitražo institucijų priimtams „anti-suit injunctions“, kurių pripažinimas ir vykdymas patenka į 1958 m. Niujorko konvencijos taikymo sritį. Taigi, atitinkamas išaiškinimas būtų taikomas tik valstybės narės teismo priimtam „anti-suit injunction“, nukreiptam prieš kitos valstybės narės teisme vykstantį procesą.

154. Kaip nurodo *Gazprom*, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, taip pat Šveicarijos Konfederacija ir Komisija, šioje byloje aptariamai arbitražo institucijai netaikomas reglamentas „Briuselis I“ ir ji nėra saistoma nei šio reglamento, nei valstybių narių teismams taikytino abipusio pasitikėjimo principo. Be to, jos sprendimai nėra pripažįstami ir vykdomi pagal šio reglamento nuostatas⁸⁶.

155. Beje, ką dar galėtų padaryti arbitražo institucija, kai mano, kad viena iš šalių pažeidė arbitražinę susitarimą, iš kurio ji kildina savo kompetenciją, jei ne nurodyti šiai šaliai laikytis šios išlygos ir teikti arbitrams visus prašymus, kuriems taikoma ši išlyga? Taigi, „anti-suit injunction“ yra vienintelė veiksminga priemonė, kuria arbitražo institucija gali pasinaudoti tam, kad patenkintų šalies, manančios, kad jos kontrahentas pažeidė arbitražinę išlygą, prašymus⁸⁷.

156. Tai juo labiau pasakytina apie nagrinėjamą atvejį, kai, kaip pažymi Arbitražo institutas, „[Energetikos ministerija] neginčija instituto galios nurodyti atlikti tam tikrą veiksmą, jei nustato, kad [Energetikos ministerija] pažeidė [akcijų pirkimo-pardavimo sutarties] arbitražinę išlygą. Todėl institutas nusprendžia turįs kompetenciją nurodyti ministerijai nesikreipti į [Vilniaus apygardos teismą] su ieškiniu, galinčiu turėti padarinių akcininkų teisėms pagal [šią sutartį]“⁸⁸.

157. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į pirmąją prejudicinę klausimą atsakyti neigiamai. Mano nuomone, pagrindinėje byloje nagrinėjamo arbitražo sprendimo pripažinimas ir vykdymas priskiriamas prie išimtinės 1958 m. Niujorko konvencijos taikymo srities.

C – Dėl antrojo klausimo

158. Kadangi prašymą priimti prejudicinę sprendimą pateikęs teismas antrąją klausimą teikia tik tuo atveju, jei į pirmąją klausimą būtų atsakyta teigiamai, į jį atsakyti nereikia.

86 — Kaip, beje, ir valstybių narių sprendimai dėl arbitražo sprendimo egzekvatuūros, nes tai nėra sprendimai, kaip jie suprantami pagal reglamento „Briuselis I“ 32 straipsnį. Tiesa, savo Sprendime *Gothaer Allgemeine Versicherung ir kt.* (EU:C:2012:719, 23 ir 24 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „sąvoka „teismo sprendimas“ apima „bet kokią“ valstybės narės teismo sprendimą, nedarant skirtumo dėl nagrinėjamo sprendimo turinio“. Tačiau, kaip per teismo posėdį tvirtino Vokietijos, Prancūzijos ir Jungtinės Karalystės vyriausybės, neįmanoma vykdyti egzekvatuūros egzekvatūrą. Kadangi pagal reglamentą „Briuselis I“ egzekvatūrą vykdančio teismo galimybės patikrinti sprendimą yra labiau ribotos nei pagal 1958 m. Niujorko konvenciją, leidus sprendimus dėl arbitražo sprendimo egzekvatuūros pripažinti ir vykdyti pagal šio reglamento nuostatas iš tiesų iš valstybių narių teismų būtų atimta šia konvencija suteikta teisė patiems patikrinti arbitražo sprendimą vadovaujantis minėtos konvencijos V straipsnyje nurodytais kriterijais.

87 — Manau, kad reglamentą „Briuselis I“ atitinka tai, kad arbitražo institucija arba valstybės teismas žalos patyrusios šalies prašymu gali, paisydamas arbitražinei išlygai taikytinos teisės, priteisti iš šalies, kuri pažeisdama šią išlygą inicijavo procesą valstybės teismuose, atlyginti tokio dydžio nuostolius, kokie galėtų būti priteisti žalą patyrusios šalies naudai. Taip, pavyzdžiui, yra pagal Anglijos teisę: *Mantovani v Carapelli SpA* [1980] 1 Lloyd's Rep 375 (CA). *Mutatis mutandis* susitarimo dėl jurisdikcijos pažeidimo atveju: *Union Discount Co v Zwoller* [2001] EWCA Civ 1755, [2002] 1 WLR 1517; *Donohue v Armco Inc* [2001] UKHL 64, [2002] 1 Lloyd's Rep 425. Žr.: 2010 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento rezoliucijos dėl Tarybos reglamento (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo įgyvendinimo ir peržiūros (P7_TA(2010)0304) M konstatuojamąją dalį.

88 — Arbitražo sprendimo 266 punktas: „The Tribunal notes that Respondent does not challenge the Tribunal's power to order specific performance if it finds that Respondent has breached the arbitration clause in the [Shareholders Agreement]. As a consequence, the Tribunal finds that it has jurisdiction to order the Ministry not to bring a request before the Lithuanian Court that could affect the rights of the shareholders under the [Shareholders Agreement]“.

159. Be to, kaip pastebėjo Prancūzijos vyriausybė, šis klausimas susijęs su situacija, kai, kitaip nei pagrindinėje byloje susiklosčiusių faktinių aplinkybių atveju, „anti-suit injunction“ priimamas nagrinėjant ginčą kitos nei Lietuvos Respublika valstybės narės teisme. Taigi, šis klausimas yra hipotetinis ir, vadovaujantis nusistovėjusia teismo praktika, turi būti pripažintas nepriimtiniu⁸⁹.

D – Dėl trečiojo klausimo

160. Jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kad nagrinėjamu atveju Reglamentas „Briuselis I“ netaikytinas ir bet kuriuo atveju arbitražo institucijos priimtas „anti-suit injunction“ jam neprieštarauja, reikėtų atsakyti į trečiąjį klausimą.

161. Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar, siekdamas užtikrinti Sąjungos teisės viršenybę ir visišką reglamento „Briuselis I“ veiksmingumą, gali atsisakyti pripažinti arbitražo sprendimą, jeigu jis apriboja nacionalinio teismo teisę spręsti dėl savo jurisdikcijos ir įgaliojimų tokioje byloje, kuri patenka reglamento „Briuselis I“ taikymo sritį.

162. Primenu, kad, kaip nurodžiau šios išvados 46 punkte, į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą kreiptasi su kasaciniu skundu dėl Lietuvos apeliacinio teismo sprendimo, kuriuo šis patvirtino Vilniaus apygardos teismo sprendimą pradėti *Lietuvos dujų* veiklos tyrimą. Primenu, kad pirminės pastabas teikiau remdamasis prielaida, kad kreipimasis į Vilniaus apygardos teismą tinkamai pagrįstas Reglamentu „Briuselis I“⁹⁰.

163. Taigi, trečiąjį klausimą reikia suprasti taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punkte⁹¹ nurodytą viešosios tvarkos sąvoką jis turi aiškinti kaip neleidžiančią jam pripažinti ir leisti vykdyti „anti-suit injunction“ apimančią arbitražo sprendimą, jei šis, kaip prašymo priimti prejudicinį sprendimą 10 puslapyje nurodo šį prašymą pateikęs teismas, apriboja jo teisę spręsti dėl savo jurisdikcijos.

164. Prieš pradėdamas šią analizę pakartosiu, kad, kaip pažymėjo Prancūzijos vyriausybė ir Komisija, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nebūtina remtis 1958 m. Niujorko konvencijoje numatyta viešosios tvarkos sąvoka tam, kad atsisakytų pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo sprendimą.

165. Kaip prašymo priimti prejudicinį sprendimą 9 puslapyje nurodo pats šį prašymą pateikęs teismas, klausimas dėl juridinio asmens veiklos tyrimo nearbitruotinas. Tai reiškia, kad, kaip nusprendė Lietuvos apeliacinis teismas⁹², nagrinėjamą arbitražo sprendimą gali būti atsisakyta pripažinti ir vykdyti 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies a punkto pagrindu⁹³.

89 — Žr. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, EU:C:2001:160, 39 punktą; Sprendimo *Owusu*, EU:C:2005:120, 50 punktą; Sprendimo *Régie Networks*, C-333/07, EU:C:2008:764, 46 punktą; Sprendimo *Melki ir Abdeli* (C-188/10 ir C-189/10, EU:C:2010:363, 27 punktą; Sprendimo *Unió de Pagesos de Catalunya* (C-197/10, EU:C:2011:590, 17 punktą ir Sprendimo *Radu* (C-396/11, EU:C:2013:39, 22 punktą).

90 — Žr. šios išvados 57 punktą.

91 — „Arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei tos šalies, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentinga valdžios institucija pripažįsta, kad: <...> b) to sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai“.

92 — Žr. šios išvados 41–43 punktus.

93 — „Arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, jei tos šalies, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentinga valdžios institucija pripažįsta, kad: a) ginčo objektas pagal šios šalies įstatymus negali būti arbitražo nagrinėjimo dalykas <...>“. Žr. šios išvados 59–61 punktus.

1. Viešosios tvarkos sąvoka

166. Pagal 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktą arbitražo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, „jei tos šalies, kurios prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentinga valdžios institucija pripažįsta, kad: <...> to sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai“.

167. Kadangi šioje konvencijoje nepateiktas viešosios tvarkos sąvokos apibrėžimas, tai padaryti turi susitariančiųjų valstybių teismai. Tačiau, kaip šios konvencijos vadove pastebi ji parengusi UNCITRAL, ši sąvoka paprastai apibrėžiama siaurai, kaip „saugumo vožtuvas, kuriuo leistina naudotis susidarius išimtinėms aplinkybėms, kai teisinėje sistemoje neįmanoma pripažinti ir vykdyti arbitražo sprendimo, nenukrypstant nuo pamatinių šios sistemos principų“⁹⁴. Tame pačiame vadove minima *United States Court of Appeals, Second Circuit* pateikta viešosios tvarkos apibrėžtis, pagal kurią „[g]alima atsisakyti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą [remiantis viešąja tvarka], tik jei vykdymas pažeistų *forum* valstybės pamatinę moralės ir teisingumo sampratą“⁹⁵.

168. Valstybių narių teismai viešosios tvarkos sąvoką taip pat apibrėžia siaurai. Pavyzdžiui, *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas), kuriam pavesta pripažinti ir vykdyti užsienio arbitražo sprendimus Prancūzijoje, yra nusprendęs, kad „Prancūzijoje tarptautinės viešosios tvarkos sąvoka apima visas taisykles ir vertybes, kurių Prancūzijos teisinė sistema negali nepaisyti, net esant situacijoms, turinčioms tarptautinį elementą“⁹⁶.

169. Laikydamiės tos pačios pozicijos Vokietijos teismai taip pat nusprendė, kad arbitražo sprendimas pažeidžia viešąją tvarką, kai „pažeidžia normą, turinčią poveikio Vokietijos viešajam ir ekonominiam gyvenimui arba visiškai prieštarauja teisingumo sampratai Vokietijoje“⁹⁷.

170. Anglijos teismai taip pat nusprendė, kad viešosios tvarkos sąvoka apima atvejus, kai „sprendimo vykdymas akivaizdžiai darytų žalą visuomeninėms vertybėms arba, tikėtina, būtų absoliučiai kenksmingas eiliniam nuovokiam ir tinkamai informuotam visuomenės nariui, kurio atžvilgiu naudojamos valstybės galios“⁹⁸.

94 — UNCITRAL parengto konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo vadovo (Niujorkas, 1958 m.) ištraukos, apimančios V straipsnio 2 dalies b punkto 4 papunkčiui skirtas gaires, originalus tekstas anglų k.: „a safety valve to be used in those exceptional circumstances when it would be impossible for a legal system to recognize an award and enforce it without abandoning the very fundamentals on which it is based“. Su šiuo vadovu galima susipažinti adresu: <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmspage&pageid=11&provision=304>

95 — Sprendimo *Parsons & Whittemore Overseas v Société Générale de l'Industrie du Papier (RAKTA)* 508 F.2d 969, 974 (1974) originalus tekstas anglų k.: „Enforcement of foreign arbitral awards may be denied on [the basis of public policy] only where enforcement would violate the forum state's most basic notions of morality and justice“. Tokią viešosios tvarkos apibrėžtį vartojo kelių susitariančiųjų šalių teismai, žr. *BCB Holdings Limited and The Belize Bank Limited v The Attorney General of Belize* [2013] CCJ 5 (AJ) (*Caribbean Court of Justice, Appellate Jurisdiction*); *Traxys Europe SA v Balaji Coke Industry Pvt Ltd* [2012] FCA 276 (*Federal Court, Australija*); *Hebei Import & Export Corp v Polytek Engineering Co Ltd* [1999] 2 HKC 205 (*Court of Final Appeal, Honkongas*); *Renusagar Power Co Ltd v General Electric Company & anor* 1994 AIR 860 (*Supreme Court of India, Indija*); *Brostrom Tankers AB v Factorias Vulcano SA*, (2005) XXX Ybk Com Arb 591 (*High Court of Dublin, Airija*).

96 — 1997 m. spalio 16 d. *Cour d'appel de Paris* sprendimas *Agence pour la sécurité de la navigation aérienne en Afrique et à Madagascar c. M. N'DOYE Issakha*.

97 — UNCITRAL parengto konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo vadovo (Niujorkas, 1958 m.) ištraukos, apimančios V straipsnio 2 dalies b punkto 9 papunkčiui skirtas gaires, originalus tekstas anglų k.: „an award contravenes public policy when it violates a norm which affects the basis of German public and economic life or irreconcilably contradicts the German perception of justice“, su kuriomis galima susipažinti adresu: <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmspage&pageid=11&provision=304> ir kuriose minimas 2005 m. lapkričio 28 d. *Oberlandesgericht München* sprendimas, 34 Sch 019/05; 2004 m. liepos 21 d. *Oberlandesgericht Düsseldorf* sprendimas, VI Sch (Kart) 1/02; 1999 m. rugsėjo 30 d. *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen* sprendimas, (2) Sch 04/99; 1990 m. sausio 18 d. *Bundesgerichtshof* sprendimas, III ZR 269/88.

98 — Sprendimo *Deutsche Schachtbau-und Tiefbohrgesellschaft mbH v Shell International Petroleum Co Ltd* [1990] 1 AC 295 (*Court of Appeal*) originalus tekstas anglų k.: „the enforcement of the award would be clearly injurious to the public good or, possibly, <...> enforcement would be wholly offensive to the ordinary reasonable and fully informed member of the public on whose behalf the powers of the state are exercised“.

171. Teisingumo Teismas viešosios tvarkos sąvoką, vartojamą su sprendimų pripažinimu ir vykdymu susijusioje srityje taikant Reglamento „Briuselis I“ 34 straipsnio 1 dalį, aiškina taip pat⁹⁹.

172. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką viešojo tvarka turi būti „aiškinama siaurai“¹⁰⁰ ir remtis šia sąvoka „galima tik išimtiniais atvejais“¹⁰¹. Taigi, ja „galima remtis tik jei kitoje valstybėje narėje priimto teismo sprendimo pripažinimas arba vykdymas būtų toks nesuderinamas su valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisine sistema, kad tai pažeistų pagrindinį principą“¹⁰². Toks pažeidimas „turi sudaryti teisės normos, valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teisės sistemoje laikomos esmine, akivaizdų pažeidimą arba teisės, kuri toje teisės sistemoje laikoma pagrindine, akivaizdų pažeidimą“¹⁰³.

173. Nors Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punkte vartojamą viešosios tvarkos sąvoką apibrėžti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Teisingumo Teismas jau yra patikslinęs, kad aiškindami šią sąvoką valstybių narių teismai privalo atsižvelgti į tam tikras Sąjungos teisės nuostatas, kurios yra tokios svarbios, kad sudaro Europos viešąją tvarką¹⁰⁴.

174. Savo sprendimuose *Eco Swiss* (C-126/97, EU:C:1999:269) ir *Mostaza Claro* (C-168/05, EU:C:2006:675) Teisingumo Teismas priskyrė SESV 101 straipsnį¹⁰⁵ ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvą 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais¹⁰⁶ prie viešosios tvarkos nuostatų tuo pagrindu, kad jie sudaro „pagrindines nuostatas, būtinas tam, kad Bendrija galėtų vykdyti jai pavestas funkcijas, ir visų pirma vidaus rinkos veikimui“¹⁰⁷.

175. Tačiau, be pagrindinių teisių, kurios, vadovaujantis Teisingumo Teismo praktika¹⁰⁸, priskiriamos prie viešosios tvarkos, Teisingumo Teismas nėra nustatęs kriterijų, kuriais remiantis Sąjungos teisės nuostata galėtų būti laikoma „pagrindine“ arba „esmine“, kaip tai suprantama pagal teismo praktiką.

176. Generalinė advokatė J. Kokott yra nurodžiusi, kad iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, jog „ginami *teisiniai* ar bent jau *teisės nuostatoje išreikšti interesai*, susiję su atitinkamos valstybės narės politine, ekonomine, socialine ar kultūrine tvarka“¹⁰⁹. Šiuo atžvilgiu ji mano, kad „tik *ekonominiai* interesai, kaip antai piniginių – kad ir labai didelių – nuostolių pavojus“, negali būti priskiriami prie viešosios tvarkos interesų¹¹⁰.

99 — „Teismo sprendimas nėra pripažįstamas <...> jei toks pripažinimas yra aiškiai prieštaraujantis valstybės narės, kurioje siekiama jį pripažinti, viešajai tvarkai“.

100 — Sprendimo *Krombach*, C-7/98, EU:C:2000:164, 21 punktą. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Solo Kleinmotoren*, C-414/92, EU:C:1994:221, 20 punktą.

101 — Sprendimo *Krombach*, EU:C:2000:164, 21 punktą. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Hoffmann*, EU:C:1988:61, 21 punktą ir Sprendimo *Hendrikman ir Feyen*, C-78/95, EU:C:1996:380, 23 punktą.

102 — Sprendimo *Krombach*, EU:C:2000:164, 37 punktą. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Renault*, C-38/98, EU:C:2000:225, 30 punktą; Sprendimo *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, 59 punktą ir Sprendimo *Trade Agency*, C-619/10, EU:C:2012:531, 51 punktą.

103 — Sprendimo *Krombach*, EU:C:2000:164, 37 punktą. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Renault*, EU:C:2000:225, 30 punktą; Sprendimo *Apostolides*, EU:C:2009:271, 59 punktą ir Sprendimo *Trade Agency*, EU:C:2012:531, 51 punktą.

104 — Žr. sprendimus *Eco Swiss*, C-126/97, EU:C:1999:269 ir *Mostaza Claro*, EU:C:2006:675.

105 — Šiuo klausimu atkreipti dėmesį į tai, kad Sprendimas *Eco Swiss* (EU:C:1999:269) neatrodo lengvai suderinamas su Sprendimu *Renault* (EU:C:2000:225). Priminsiu, kad byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Renault* (EU:C:2000:225), veiksnys, paskatinęs valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teismą kelti klausimą dėl užsienio teismo sprendimo neatitikties jo valstybės viešajai tvarkai, buvo klaida, galbūt padaryta valstybės, kurioje priimtas prašomas pripažinti sprendimas, teismo taikant tam tikras Sąjungos teisės taisykles, susijusias, be kita ko, su laisvo prekių judėjimo ir konkurencijos laisvės principais. Nors toje byloje kilę klausimai panašūs į nagrinėtus byloje, kurioje priimtas Sprendimas *Eco Swiss* (EU:C:1999:269), Teisingumo Teismas nusprendė, kad „valstybės, kurioje prašoma pripažinti sprendimą, teismas neturėtų atsisakyti pripažinti kitoje valstybėje narėje priimto sprendimo motyvuodamas vien tuo, kad, jo nuomone, tame sprendime klaidingai taikyta nacionalinė arba Bendrijos teisė, kitaip kiltų pavojus suabejoti [reglamento „Briuselis I“] tikslu“ (Sprendimo *Renault*, EU:C:2000:225, 34 punktą; taip pat žr. Sprendimo *Apostolides*, EU:C:2009:271, 60 punktą). Negaliu logiškai paaiškinti, kodėl valstybės narės teismas privalėtų panaikinti su SESV 101 straipsniu nesuderinamą arbitražo sprendimą, tačiau turėtų pripažinti ir vykdyti su Sąjungos konkurencijos teise taip pat nesuderinamą kitos valstybės narės teismo sprendimą.

106 — OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288.

107 — Sprendimo *Eco Swiss*, EU:C:1999:269, 36 punktą. Taip pat šiuo klausimu žr. Sprendimo *Mostaza Claro*, EU:C:2006:675, 37 punktą.

108 — Žr. Sprendimo *Krombach*, EU:C:2000:164, 25, 26, 38 ir 39 punktus ir Sprendimo *Trade Agency*, EU:C:2012:531, 52 punktą.

109 — Generalinės advokatės J. Kokott išvada byloje *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2046, 84 punktą.

110 — Ten pat, 85 punktą. Šiuo klausimu žr. Sprendimo *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, 56 punktą.

177. Mano nuomone, akcentuoti iš esmės reikėtų ne viešąją tvarką saugomų interesų teisinį pobūdį, bet veikiau tai, ar teismo, kurio prašoma pripažinti ir vykdyti, vietos teisinėje sistemoje atitinkamų taisyklių ir vertybių *negalima pažeisti* dėl to, kad toks pažeidimas teisinėje, laisvoje ir demokratinėje valstybėje būtų nepriimtinas. Taigi, tai yra visuma „principų, kurie išplaukia iš pačios [Sąjungos] teisinės sistemos pagrindų“¹¹¹.

178. Taigi, kyla klausimas, ar Reglamento „Briuselis I“ nuostatos, kaip jos išaiškintos Teisingumo Teismo, visų pirma „anti-suit injunctions“ draudimas, yra Europos viešosios tvarkos dalis.

179. Priminsiu, kad atsižvelgiant į atsakymą, kurį pateikiau į pirmąjį prejudicinį klausimą, šis draudimas, priėmus naujos redakcijos Reglamento „Briuselis I“, liko galioti tik Sprendime *Turner* (EU:C:2004:228)¹¹² nagrinėtiems „anti-suit injunctions“, t. y. priimtiems valstybių narių teismų, siekiant apsaugoti savo jurisdikciją po to, kai į juos kreiptasi pagal Reglamento „Briuselis I“ nuostatas.

2. Ar Reglamento „Briuselis I“ nuostatos, susijusios su teismų jurisdikcija civilinėse ir komercinėse bylose, yra Europos viešosios tvarkos, kaip ji suprantama pagal Sprendimą *Eco Swiss* (EU:C:1999:269, 36–39 punktai), dalis?

180. Manau, kad Reglamento „Briuselis I“ nuostatos negali būti priskirtos prie viešosios tvarkos nuostatų.

181. Pirma, nemanau, kad Reglamentas „Briuselis I“ priskirtinas prie Sąjungos teisinės sistemos pagrindų, panašių į tuos, kuriuos Teisingumo Teismas mini savo Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija* (EU:C:2008:461) 304 punkte. Reglamentas „Briuselis I“, jo nuostatos dėl jurisdikcijos paskirstymo tarp valstybių narių teismų ir jame įtvirtinti aiškinimo principai, kaip antai valstybių narių teismų tarpusavio pasitikėjimas, negali būti lyginami su pagrindinių teisių, kurių pažeidimas sudrebtų pačius Sąjungos teisinės sistemos pagrindus, gerbimu.

182. Antra, kaip ir Vokietijos vyriausybė, nepritariu sprendimų *Eco Swiss* (EU:C:1999:269, 36 punktas) ir *Mostaza Claro* (EU:C:2006:675, 37 punktas) aiškinimui, pagal kurį vien aplinkybės, kad konkreti sritis patenka į Sąjungos kompetencijos, išimtinės arba pasidalijamosios, sritį pagal SESV 3 ir 4 straipsnius, pakanka, kad Sąjungos teisės nuostata galėtų būti laikoma viešosios tvarkos nuostata. Jei taip būtų, visą Sąjungos teisę, pradedant pagrindinių teisių chartija ir baigiant slėginei įrangai skirta direktyva, reikėtų laikyti viešąją tvarką, kaip ji suprantama pagal 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktą.

183. Trečia, Reglamento „Briuselis I“ 23 straipsnyje aiškiai numatyta, kad šalys gali nukrypti nuo šiame reglamente numatytų jurisdikcijos taisyklių ir ginčams, kilusiems ar kilsiantiems dėl tam tikrų teisinių santykių, nagrinėti pasirinkti kitos nei jurisdikciją pagal šį reglamentą turinčios valstybės narės teismus, jei šis susitarimas dėl jurisdikcijos neprieštarautų šio reglamento 13, 17 ir 21 straipsniams (jurisdikcija su draudimu, vartotojų sudarytomis sutartimis ir individualiomis darbo sutartimis susijusiose bylose) ir nepažeistų 22 straipsnio (išimtinė jurisdikcija)¹¹³.

111 — Sprendimo *Kadi ir Al Barakaat International Foundation / Taryba ir Komisija*, C-415/05 P, EU:C:2008:461, 304 punktas.

112 — Primintina, kad šis sprendimas nesusijęs su arbitražu.

113 — Kalbama apie jurisdikcijos taisykles ieškinių, kurių dalykas yra daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą arba nekilnojamojo turto nuoma, atveju (1 dalis), ieškinių, kurių dalykas yra bendrovių ar kitų juridinių asmenų, kurių buveinė yra valstybėje narėje, steigimo galiojimas, negaliojimas, likvidavimas ar jų organų sprendimų galiojimas, atveju (2 dalis), ieškinių, kurių dalykas yra įrašų viešuosiuose registruose galiojimas, atveju (3 dalis), ieškinių, susijusių su patentų, prekių ženklų, pramoninių pavyzdžių arba kitų panašių teisių, kurios privalo būti deponuojamos ar registruojamos, registravimu arba galiojimu, atveju (4 dalis) ir ieškinių, susijusių su teismo sprendimų vykdymu, atveju (5 dalis).

184. Šiuo atžvilgiu jau yra pripažinta, kad tik imperatyvios normos gali būti pripažintos viešosios tvarkos normomis¹¹⁴. Iš tiesų sudėtinga išivaizduoti normą, kuri būtų priskiriama prie teisinės sistemos pamatų ir nebūtų imperatyvi. Tačiau ne imperatyvi nuostata bet kuriuo atveju negali būti laikoma viešosios tvarkos nuostata.

185. Nagrinėjamu atveju, net jei Energetikos ministerijos pareikštas ieškinys dėl *Lietuvos dujų* veiklos tyrimo pradėjimo patektų, kaip teigia Ispanijos vyriausybė, į Reglamento „Briuselis I“ 22 straipsnio 2 dalies taikymo sritį, nors taip nėra¹¹⁵, arbitražo sprendimo pripažinimas ir vykdymas nebūtų akivaizdus Sąjungos teisinėje sistemoje esmine laikomos teisės normos pažeidimas.

186. Bet kuriuo atveju, kaip per teismo posėdį pažymėjo Vokietijos vyriausybė, faktinė aplinkybė, kad Reglamento „Briuselis I“ 35 straipsnio 3 dalyje teigiant, jog „viešosios tvarkos kriterijus negali būti taikomas jurisdikcijos taisyklėms“, aiškiai nurodo, kad jurisdikcijos taisyklės nėra viešosios tvarkos taisyklės.

187. Dėl argumento, grindžiamo „anti-suit injunction“ draudimo, kaip viešosios tvarkos, pažeidimu, priminsiu, kad toks draudimas, kaip minėjau šios išvados 90–157 punktuose, netaikomas arbitražui padedančių valstybių narių teismų priimtiems „anti-suit injunctions“ ir *a fortiori* ne arbitražo institucijų priimtiems „anti-suit injunctions“.

188. Taigi, į trečiąją klausimą reikia atsakyti, jog faktinės aplinkybės, kad arbitražo sprendimas apima „anti-suit injunction“, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, nepakanka tam, kad, remiantis 1958 m. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies b punktu, būtų galima atsisakyti jį pripažinti ir vykdyti.

VI – Išvada

189. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo reikia aiškinti taip, kad jis neįpareigoja valstybės narės teismo atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo institucijos priimtą „anti-suit injunction“.
2. Faktinės aplinkybės, kad arbitražo sprendimas apima „anti-suit injunction“, kaip antai nagrinėjamą pagrindinėje byloje, nepakanka tam, kad, remiantis 1958 m. birželio 10 d. Niujorke pasirašytos konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo V straipsnio 2 dalies b punktu, būtų galima atsisakyti jį pripažinti ir vykdyti.

114 — Žr. UNCITRAL parengtą konvencijos dėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir vykdymo vadovo (Niujorkas, 1958 m.) ištrauką, apimančią V straipsnio 2 dalies b) punkto 17 ir 18 papunkčiams skirtas gaires, su kuriomis galima susipažinti adresu: <http://www.newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=cmsspage&pageid=11&provision=304>. Šiuo klausimu taip pat žr. B. Hanotiau ir O. Caprasse „Public Policy in International Commercial Arbitration“, paskelbtas leidinyje: E. Gaillard ir D. Di Pietro (leid.), *Enforcement of Arbitration Agreements and International Arbitral Awards: The New York Convention in Practice*, Londonas, Cameron May, 2008, p. 787, 791–794.

115 — Energetikos ministerijos prašymai (visų pirma prašymas įpareigoti *Lietuvos Dujas* pradėti derybas su *Gazprom* dėl sąžiningos ir teisingos dujų įsigijimo kainos nustatymo) nesusiję su *Lietuvos dujų* steigimo galiojimu, negaliojimu, likvidavimu ar šios bendrovės organų sprendimų galiojimu.